

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΗ 14 ΙΟΥΝΙΟΥ 1960

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ

81

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 370

370. Περὶ τῶν διδασκόμενων μαθημάτων, τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ Ὁρολογίου Προγράμματος τῆς Ἀνωτ. Ἐκκλῆσ. Σχολῆς Θεσσαλονίκης, τῶν Ἀνωτ. Ἐκκλῆσ. Φροντιστηρίων καὶ τῶν ἑξατάξιων Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν.

ΠΑΥΛΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐχόντες ὑπ' ἑξέως τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 5 καὶ 32 τοῦ Α.Ν. 540]1945 ἀπερὶ Ἐκκλῆσ. Ἐκπαιδευτικῶν τῶν ἀρθρῶν 8 καὶ 18 τοῦ Ν.Δ. 3885]1958 ἀπερὶ ἰδρύσεως Ἀνωτ. Ἐκκλῆσ. Σχολῆς Θεσσαλονίκης καὶ ρυθμίσεως θεμάτων τινῶν ἀφορώντων εἰς τὰς Ἐκκλῆσ. Σχολὰς καὶ τὰ Ἐκκλῆσ. Φροντιστήρια μετὰ γνώμην τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλῆσ. τῆς Ἑλλάδος διατυπωθεῖσαν εἰς πρακτικὴν περὶ οὗ τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 1963, 2060 τῆς 25]9]1959 ἔγγραφον αὐτῆς, τοῦ Ἐποπτικοῦ Συμβουλίου Ἐκκλῆσ. Ἐκπαιδευτικῆς καὶ τοῦ Κεντρ. Γνωμοδ. Διοικ. Συμβουλίου Ἐκπαιδευτικῆς, περιλαμβανομένην εἰς τὴν ὑπ' ἀριθμ. 2]2]1960 πρᾶξιν κοινῆς συνεδριάσεώς τοῦ Ε.Σ.Ε.Ε. καὶ Α.Ε.Σ. καὶ γνώμην τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατίας περιλαμβανομένην εἰς τὴν ὑπ' ἀριθμ. 240]27]1960 πρᾶξιν αὐτοῦ, προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁργανισμῶν Ἰπουργοῦ, ἀπερασιόσημον καὶ διατάσομεν :

Τὰ διδασκόμενα μαθήματα, τὸ ἀναλυτικὸν καὶ Ὁρολογίον πρόγραμμα τούτων καὶ ἡ κατανομή κατὰ τάξεις τῆς ἐξ ἑκάστου μαθήματος διδασκομένης ὕλης:

1. Εἰς τὴν Ἀνωτέραν Ἐκκλῆσ. Σχολὴν Θεσσαλονίκης
2. Εἰς τὰ Ἀνώτερα Ἐκκλῆσ. Φροντιστήρια καὶ
3. Εἰς τὰς ἑξατάξιους Ἐκκλησιαστικὰς Σχολὰς ὁρίζονται ὡς κάτωθι.

ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Ἄρθρον 1.

- I. Εἰς τὴν Ἀνωτέραν Ἐκκλησιαστικὴν Σχολὴν Θεσσαλονίκης.

1. Θεολογικὰ μαθήματα.

1. Εἰσαγωγή εἰς τὴν II. Διαθήκην μετὰ στοιχείων Ἱερᾶς Γεωγραφίας καὶ Βιβλικῆς Ἀρχαιολογίας.
2. Ἑρμηνεῖα II. Διαθήκης.
3. Εἰσαγωγή καὶ Ἑρμηνεῖα Κ. Διαθήκης.
4. Ἑρμηνεῖα Πατρῶν.
5. Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία.
6. Λειτουργικὴ μετὰ στοιχείων Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας.
7. Πατρολογία.
8. Δογματικὴ.
9. Ἦθολογία - Ἀγιολογία.

10. Κατηχητικὴ.
11. Ἀπολογητικὴ.
12. Ὁμιλητικὴ.
13. Ἀσκήσεις ὁμιλητικῆς.
14. Ἀσκήσεις Κατηχητικῆς.
15. Ἦθικὸν καὶ Ἀσκήσεις Τελεουργικῆς.
16. Ποιμαντικὴ.

II. Παιδαγωγικὰ Μαθήματα.

1. Γενικὴ Παιδαγωγικὴ.
2. Ἱστορία Παιδαγωγικῆς.
3. Γενικὴ Διδακτικὴ.
4. Εἰδικὴ Διδακτικὴ.
5. Διδακτικὴ Ἀσκήσεις καὶ Φροντιστήρια.

III. Μαθήματα Ψυχολογίας καὶ Φιλοσοφίας Μαθημάτων.

1. Γενικὴ Ψυχολογία.
2. Ψυχολογία παιδὸς καὶ ἐφήβου.
3. Φιλοσοφικὰ.

4. Χριστιανικὴ Ἠθικὴ καὶ Χριστιανικὴ Κοινωνιολογία
- IV. Μαθήματα Δημοσίου Δικαίου καὶ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου.

1. Ἀγωγή τοῦ πολίτου μετὰ στοιχείων Δημοσίου Δικαίου, Πολιτικῆς Οἰκονομίας.
2. Κανονικὸν καὶ Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον.
3. Σχολικὴ Νομοθεσία.

V. Λογοτεχνία.

1. Ἀρχαία καὶ Νέα Ἑλληνικὴ Λογοτεχνία.

VI. Μαθήματα Ὑγιεινῆς.

1. Ὑγιεινὴ καὶ Σωματολογία Παιδῶν.
2. Πρώται Βοήθειαι.

VII. Ξένα Γλώσσα.

1. Γαλλικὰ ἢ Ἀγγλικὰ ἢ Γερμανικὰ.

VIII. Γεωπονικὰ μαθήματα.

1. Στοιχεῖα Γεωπονίας καὶ Ζωολογίας.

IX. Φυσιογνωστικὰ μαθήματα.

X. Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ.

XI. Τεχνικὰ Μαθήματα.

XII. Τὸ Μάθημα τῆς Γυμναστικῆς.

Ἄρθρον 2.

Εἰς τὰ Ἀνώτερα Ἐκκλησιαστικὰ Φροντιστήρια.

I. Θεολογικὰ μαθήματα.

1. Εἰσαγωγή καὶ Ἑρμηνεῖα II. Διαθήκης μετὰ στοιχείων Ἱερᾶς Γεωγραφίας καὶ βιβλικῆς Ἀρχαιολογίας.
2. Εἰσαγωγή καὶ Ἑρμηνεῖα Κ. Διαθήκης.
3. Ἑρμηνεῖα Κ. Διαθήκης.
4. Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία.
5. Δογματικὴ.
6. Κατηχητικὴ.
7. Ὁμιλητικὴ.

8. Ἑρμηνεία Πατέρων.
9. Πατρολογία.
10. Ἀπολογητική.
11. Ἀσκήσεις ὁμηλικῆς.
12. Ἀσκήσεις Κατηχητικῆς.
13. Τοπικὸν καὶ Ἀσκήσεις Τελετουργικῆς.
14. Χριστιανικὴ Ἠθικὴ καὶ Χριστιανικὴ Κοινωνιολογία.
15. Λειτουργικὴ μετὰ στοιχείων Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας.
16. Ὑμνολογία - Ἀγιολογία.
17. Ποιμαντικὴ καὶ ἐνοριακὴ δρᾶσις.
18. Ἐξομολογητικὴ.

Π. Φιλολογικὰ καὶ Φιλοσοφικὰ μαθήματα

1. Νεοελληνικὰ (ἐκθέσεις καὶ Νεοελληνικὴ Συγγραφεὶς).
2. Εἰσαγωγή εἰς τὴν Φιλοσοφίαν.
3. Ἀρχαία γλῶσσα καὶ Ἀρχαία κείμενα.

ΙΙΙ. Μαθήματα Δημοσίου Δικαίου.

1. Κανονικὸν καὶ Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον.
- II. Μαθήματα Ὑγιεινῆς.

1. Στοιχεῖα Ὑγιεινῆς καὶ πρῶται Βοήθειαι.
- I. Σένα Γλώσσα.

1. Γαλλικὰ ἢ Ἀγγλικὰ ἢ Γερμανικὰ.
- II. Γεωπονικὰ μαθήματα.

1. Στοιχεῖα Γεωπονίας καὶ Ζωοτεχνίας.
- III. Ἐκάλισσ. Μουσικῆς.

Ἄρθρον 3.

Εἰς τὰς ἑξατάξεις Ἐκκλησιᾶς, Σχολᾶς

1. Εἰς τὰς Ε', καὶ ΣΤ'. τάξεις πάντα τὰ διδασκόμενα μαθήματα εἰς τὰ Ἀνώτερα Ἐκκλησιαστικὰ Φροντιστήρια.
2. Εἰς τὰς Α', Β', Γ', καὶ Δ'. τάξεις πάντα τὰ διδασκόμενα μαθήματα εἰς τὰς τέσσαρας ἀνωτέρας τάξεις τῶν ἐξατάξεων Ῥωμαίων Κρατικῆς Τύπου ἦτοι Γ', Δ', Ε', καὶ ΣΤ'. τάξεις αὐτῶν καὶ συμπῶνως πρὸς τὴν ἐκάστοτε ἰσχύον διὰ τὰς τάξεις ταύτας ἀνυλτικὸν πρόγραμμα, πλὴν τῶν θερησκευτικῶν μαθημάτων καὶ τοῦ μαθηματος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς τὰ ὅποια κατὰ τάξιν διδασκονται ὡς ἀκολουθεῖ:

- α) Ἐν τῇ Α'. τάξει Ἰερὰ Ἱστορία Παλαιῆς Διαθήκης.
- β) Ἐν τῇ Β'. τάξει Ἰερὰ Ἱστορία Καινῆς Διαθήκης.
- γ) Ἐν τῇ Γ'. καὶ Δ'. τάξει Παλαιὰ Διαθήκη.
- δ) Ἐν τῇ Γ'. καὶ Δ'. τάξει Καινὴ Διαθήκη.
- ε) Ἐν τῇ Δ'. τάξει Ἑρμηνεία Πατέρων.
- στ) Ἐν τῇ Δ'. τάξει Ὑμνολογία.
- ζ) Ἐν τῇ Δ'. τάξει Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία.
- η) Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ εἰς ἀπάσας τὰς τάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΡΟΛΟΓΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Ἄρθρον 4.

- α) Εἰς τὴν Ἀνωτέραν Ἐκκλησιαστικὴν Σχολὴν Θεσσαλονίκης.

I. Θεολογικὰ μαθήματα.

Εἰσαγωγή εἰς τὴν Παλαιὰν διαθήκην μετὰ στοιχείων Ἰερῆς Γεωγραφίας καὶ βιβλικῆς ἀρχαιολογίας.

ΤΑΞΙΣ Α'.

1. Εἰδικὴ εἰσαγωγή εἰς τὴν παλαιὰν Διαθήκην ἥτοι συνοπτικὴ ἐξέτασις τῶν κανονικῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, συγγραφεὶς, χρόνος καὶ τόπος συγγραφῆς, αἰτία, σκοπὸς καὶ περιεχόμενον.
2. Γενικὴ εἰσαγωγή εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ἥτοι κανὼν, γλῶσσα πρωτοτύπων, μεταφράσεις.
3. Στοιχεῖα Γεωγραφίας τῆς Παλαιστίνης-Στοιχεῖα βιβλικῆς Ἀρχαιολογίας Ἰεροὶ Τόποι, Ἰερατεῖον, Ἑορταὶ καὶ θυσίαι.

ἄρει 2

Ἑρμηνεία Παλαιᾶς Διαθήκης.

ΤΑΞΙΣ Β'.

Ἑρμηνεία τῆς Παλ. Διαθήκης ἐκ τοῦ κειμένου τῶν (Ὁ) τῶν ἐκλεκτοτέρων τευχῶν ἐκ τῶν Ἱστορικῶν, διδασκτικῶν,

ποιητικῶν καὶ προφητικῶν βιβλίων τῆς Παλ. Διαθήκης καὶ διὰ τῶν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν γλῶσσαν.

ἄρει 2

Εἰσαγωγή καὶ ἐρμηνεία Καινῆς Διαθήκης.

α) Εἰσαγωγή καὶ Ἑρμηνεία.

ΤΑΞΙΣ Α'.

1. Εἰσαγωγή εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην ἥτοι συνοπτικὴ ἐξέτασις τῶν βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης (συγγραφεὶς, χρόνος καὶ τόπος συγγραφῆς, αἰτία, σκοπὸς καὶ περιεχόμενον).
2. Γενικὴ εἰσαγωγή εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην ἥτοι κανὼν, κανονικὰ καὶ ἀπόκρυφα βιβλία, ἡ γλῶσσα τῆς Καινῆς Διαθήκης, γερφόγραφα, ἐκδόσεις καὶ μεταφράσεις.
3. Ἑρμηνεία ἐκλεκτότερον περικοπῶν ἐκ τῶν τριῶν συνοπτικῶν Εὐαγγελίων, ἥτοι αἱ περικοπῆς τῆς Γεννήσεως, τῆς Βαπτίσεως καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ ὄρους ὄμιλία τοῦ Κυρίου, αἱ κυριώτερα παραβολαὶ τοῦ Κυρίου, τὰ θαύματα τοῦ Κυρίου, αἱ περικοπῆς τῶν Παθῶν καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου.

ἄρει 2

β) Ἑρμηνεία Καινῆς Διαθήκης.

ΤΑΞΙΣ Β'.

1. Περικοπῆς ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου (προομιον τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιου κεφαλ. 1-18) περικοπῆς τῆς συνομιλίας τοῦ Κυρίου μετὰ τοῦ Νικοδήμου καὶ τῆς Σαμαρειτικῆς, Ὁμιλίαι τοῦ Κυρίου (Πολυπλασιασμοὶ τῶν πέντε ἄρτων, τοῦ τυφλοῦ ἐκ γενετῆς, τοῦ Λαζάρου), τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Διαθήκης κεφ. 13-16.
2. Περικοπῆς ἐκ τῶν πράξεων τῶν Ἀποστόλων ἥτοι τὸ θαῖμα τῆς Πεντηκοστῆς, ὄμιλία τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου κεφ. 7 στοιχ. 1-8 καὶ 51-61, ἐπιστροφή τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, περικοπῆς ἐκ τῶν περιόδων τοῦ Ἀποστόλου Παύλου κεφ. 16, 17 καὶ 18 κεφ. 20 στοιχ. 17-73.

ἄρει 2

ΤΑΞΙΣ Γ'.

- Ἑρμηνεία τῶν ἐκλεκτοτέρων περικοπῶν ἐκ τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ ἐκ τῶν Καθολικῶν Ἐπιστολῶν.

ἄρει 2

Ὁ κύκλος τῆς Ἑρμηνείας εἰς τὰς τρεῖς τάξεις δύνει νὰ ἐξαντληθῇ κατὰ τὸ δυνατόν τὰ Εὐαγγέλια καὶ Ἀποστολικά ἀναγνώσματα τῶν Κυριακῶν καὶ ἑορτῶν τοῦ ἔτους.

Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία

ΤΑΞΙΣ Α'.

Ἀπὸ τῆς Ἰδρύσεως τῆς Ἐκκλησίας μέχρι τοῦ σχίσματος, ἐξαρουμένων τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων.

ἄρει 2

ΤΑΞΙΣ Β'.

Ἀπὸ τοῦ σχίσματος μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

ἄρει 2

Λειτουργικὴ μετὰ στοιχείων Χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας

ΤΑΞΙΣ Α'.

1. Περί τῆς Χριστιανικῆς λατρείας: ἥτοι Ἑορταί, Ἰεραὶ ἀκολουθίαι, ἐρμηνεία τῆς θείας λειτουργίας καὶ τῶν Ἱερῶν Μυστηρίων.
2. Τόποι λατρείας: ἥτοι Ἱεροὶ Ναοὶ, διαίρεσις, ρυθμοὶ καὶ διακόσμησης αὐτῶν. Ἐκκλησιαστικὴ ζωγραφικὴ καὶ σημάσια αὐτῆς.

ἄρει 2

Δογματικὴ.

ΤΑΞΙΣ Β'.

Εἰσαγωγή εἰς τὴν Δογματικὴν: ἥτοι ἡ Ἔννοια τοῦ Δόγματος, αἱ πηγαὶ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, ἡ περὶ Θεοῦ, Ἀγγέλων, Κόσμου καὶ ἀνθρώπου Ὁρθόδοξος διδασκαλία.

ἄρει 2

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Τὸ Ἀπολυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Κυρίου καὶ ἡ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ συνέχισις αὐτοῦ. Ἡ περὶ Μυστηρίων καὶ περὶ

λόγων διδασκαλία. Δογματικά διαφοραί μεταξύ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν Κυριωτέρων Ἐτεροδόξων Ἐκκλησιῶν.

ὧραι 2

Κατηγορητική.

ΤΑΞΙΣ Β'.

1. Ἱστορία τοῦ Κατηγορητικοῦ ἔργου ἀπὸ τῆς Ἀρχαίας Ἐκκλησίας μέχρι σήμερον. Μεθοδολογία τῆς Κατηγορητικῆς ὕλης (Κατηγορητικά ἄρθρα, ἐπιλογή κατηγορητικῆς ὕλης καὶ κατανόησίν αὐτῆς).

Μεθοδολογία τῆς Κατηγορητικῆς διδασκαλίας (Γενικὴ Μεθοδικὴ καὶ Εἰδικὴ Μεθοδικὴ-ὄργανοις). Ὀργανώσεις τῶν κατηγορητικῶν σχολείων. Προσωπικότητες τοῦ Κατηγορητοῦ.

ὧραι 2

Ἀσκήσεις Κατηγορητικῆς

ὧραι 1

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Ὀμιλητική.

ΤΑΞΙΣ Β'.

1. Ἱστορία τοῦ Χριστιανικοῦ κηρύγματος: ἦτοι τὸ κήρυγμα τοῦ Κυρίου, τῶν Ἀποστόλων, τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν σπουδαιωτέρων ἐκ τῶν νεωτέρων ὀρθοδόξων Ἱεραρχῶν.

2. Σκοπὸς τοῦ κηρύγματος καὶ ἀντιδιαστολὴ τοῦ χριστιανικοῦ κηρύγματος ἀπὸ τὴν κοσμικῆν ρητορείαν.

3. Ἡ ὄλη τοῦ κηρύγματος (θέματα, πηγὰ καὶ ρητὰ).

4. Ἡ μορφή τοῦ κηρύγματος (Ἐβρεσις καὶ κατὰ ταῖς τῆς ὕλης, συνθετικὴν καὶ ἀναλυτικὴν κήρυγμα, εἶδη ὁμιλίας καὶ λόγου, προσαρμογὴ τοῦ κηρύγματος πρὸς τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον τοῦ ἐκκλησιαστικῆς, ὕψος, ἀπαγγελία, φωνή, ἱεροπρέπεια στάσεως καὶ κινήσεων).

5. Ἡ προσωπικότητες τοῦ ὁμιλητοῦ.

ὧραι 1

Ἀσκήσεις ὁμιλητικῆς.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

1. Ἀνάλυσις ἐκλεκτῶν ὁμιλητικῶν ὑποδειγμάτων ἐκ τῶν ἀρχαίων καὶ συγχρόνων Ἐκκλησιαστικῶν ρητόρων (Μηνιάτης, Νικηφόρος, Θεοτόκης, Καλλίνικος κλπ.).

2. Κήρυγμα παρ' ἑκάστου φοιτητοῦ ἐπ' ἐκκλησιαστικῆ καὶ κριτικῆ αὐτοῦ.

ὧραι 2

Πατρολογία.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

1. Ὁρισμοί, διαίρεσις, σκοπὸς καὶ ἱστορία τῆς Πατρολογίας.

2. Βίος, ἔργα καὶ διδασκαλία τῶν Ἀποστολικῶν Πατέρων, ἀπολογητῶν, ἐκκλησιαστικῶν Πατέρων καὶ συγγραφέων.

ὧραι 2

Ἐρμηνευτικῆς Πατέρων.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

1. Ἀνάλυσις καὶ ἐρμηνευτικῆ ἐκλεκτῶν περικοπῶν ἐκ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας (ἢ πρὸς Διόγνητον ἐπιστολὴ ἐκ τῶν ἐπιστολῶν Ἰγνατίου Ἀντιοχείας καὶ Πολυκάρπου Σμύρνης).

2. Περιεκτικὰ ἐξ ἔργων: Τοῦ Μ. Ἀθανασίου, Μ. Βασιλείου πρὸς νέους καὶ ἐπιτάριον, Χρυσόστομου λόγος περὶ Ἱερωσύνης καὶ λόγος πρὸς Εὐτρόπιον ἐν λιμῷ καὶ αὐχμῷ, Γρηγορίου Θεολόγου συνακτικὸς λόγος, Ἱεροῦ Φωτίου, Νικοδήμου, Γρηγορίου Παλαμᾶ.

ὧραι 3

Ἀπολογητική.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Ἐννοια, σκοπὸς καὶ Ἱστορία τῆς ἀπολογητικῆς.

Νεώτεροι Ἀντιχριστιανικαὶ Θεωρίαι (Κοσμολογικός, διαλεκτικὸς καὶ ἱστορικὸς ὁλισμὸς-Πανθεΐα-Δαρβινισμὸς-Ἀγρωστικισμὸς-Μηδενιστικὸς ὑπαρξισμὸς).

Θεότης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ Θεοότης τῆς Ἐκκλησίας. Χριστιανισμὸς καὶ Πολιτισμὸς.

ὧραι 2

Χριστιανικὴ Ἠθικὴ καὶ Χριστιανικὴ Κοινωνιολογία.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Α'. Χριστιανικὴ Ἠθικὴ.

1. Ἐννοια καὶ ὅρισμὸς τοῦ μαθήματος. 2) Πηγὰ τοῦ μαθήματος. 3) Διαίρεσις τῆς ἠθικῆς (Γενικὴν καὶ εἰδικὴν μέρος, ἀτομικὴ καὶ κοινωνικὴ ἠθικὴ). 4) Ὁρθοσέξια καὶ ἠθικὴ. 5) Φιλοσοφικὴ Ἠθικὴ καὶ Χριστιανικὴ ἠθικὴ.

Γενικὸν μέρος: Ἡθικός Νόμος (ἄγγραφοι καὶ γραπτοί) - καθήκοντα - Συνείδησις - Ἐλευθερία τῆς Βουλήσεως - ἠθικός χαρακτήρ τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων - ἀρετὴ καὶ κακία (ἐννοια αὐτῶν) Ἀμαρτία καὶ εἶδη αὐτῆς.

Εἰδικὸν μέρος: Καθήκοντα πρὸς τὸν Θεὸν (πίστις, ἀγάπη, ἐλπίς - ὄρκος - προσευχὴ). Καθήκοντα πρὸς ἑαυτὸν (ζωή, τιμὴ, περιουσία) - Ἐννοια τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης. Β'. Κοινωνικὴ ἠθικὴ ἢ Χριστιαν. Κοινωνιολογία.

1) Τι ἐστὶ Κοινωνία καὶ τί Χριστιανικὴ Κοινωνία. 2) Αἱ κοινωνικαὶ Ἀρχαὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ. 3) Χριστιανικὴ Κοινωνικὴ κίνησις. 4) Ἀτομοὶ καὶ κοινωνία κατὰ τὴν χριστιανικὴν ἀνάληξιν. 5) Ὀικονομία καὶ καθήκοντα πρὸς αὐτήν. 6) Πολιτεία καὶ καθήκοντα πρὸς αὐτήν. 7) Ἐκκλησία καὶ καθήκοντα πρὸς αὐτήν. 8) Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία. 9) Χριστιανισμὸς καὶ ἰδιοκτησία - Κοινωνικὸν σύστημα. 10) Χριστιανισμὸς καὶ ἔργα. 11) Θεωρία τοῦ ἱστορικοῦ ὁλισμοῦ. 12) Χριστιανισμὸς καὶ πᾶσι τῶν τάξεων. 13) Ἰδανικὴ Χριστιανικὴ Κοινωνία.

ὧραι 3

Ἰγνολογία καὶ Ἀγιολογία

ΤΑΞΙΣ Γ'.

1. Ἰγνολογία: Ἡ σημασία τῶν ὕμνων διὰ τὴν ὀρθόδοξον λατρείαν - Ἐννοια χαρακτηριστικῶν τῶν Χριστιανικῶν ὕμνων. Αἱ περίοδοι τῆς Ὀρθοδόξου Ἰγνολογίας.

- Οἱ Ἐπιστημότεροι Ἐκπρόσωποι τῆς Ὀρθοδόξου Ἰγνολογίας μεθ' ἑρμηνεύσεως τῶν ἐκλεκτοτέρων προϊόντων αὐτῆς καὶ δὴ τῶν ἐν κωνσταντῇ Ἐκκλησιαστικῇ χρήσει.

2. Ἀγιολογία: Ἡ περὶ τῶν Ἁγίων διδασκαλία ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ. Οἱ χοροὶ τῶν Ἁγίων (Μάρτυρες, Ὅσιοι, τιμώμενοι ἄγιοι, Ἱεράρχαι, προσωπικότητες τῆς βίβλου) - βίος καὶ Πολιτεία τῶν μεγαλειωτέρων Ἁγίων τοῦ ἔτους.

ὧραι 2

Τυπικὴ καὶ ἀσκήσεις Τελετουργικῆς.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

α) Ἀνάπτυξις καὶ Ἐρμηνευτικῶν τυπικῶν διατάξεων τῶν καθοριζομένων διὰ τὰς Ἱερὰς Ἀκολουθίας τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας (Ἐσπερινός, ὄρθρος - λειτουργία ἐπὶ Μυστήριον) κατὰ τὰς Ἐκκλησιαστικὰς περιόδους τοῦ ἔτους (Μ. Τεσσαρακοστής - Δεσποτικὸν - Θεομητορικῶν Ἐορτῶν - λειτουργία Ἰακώβου, Μ. Βασιλείου - Χρυσοστόμου - πρηνῶς ἑλισσόμενον κλπ.).

β) Ἀσκήσεις.

ὧραι 1

Ποιμαντική.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Εἰσαγωγή: Ὁρισμοί, ἐννοια, σπουδαιότης, σκοπὸς, Ἱστορία τῆς Ποιμαντικῆς, Πηγὰ καὶ βοηθηματα τοῦ μαθήματος. Διαίρεσις τοῦ μαθήματος.

Α'. Γενικὴ Ποιμαντικὴ: Προϋποθέσεις τῆς Ποιμαντικῆς. Ἡ Ἱερωσύνη ἐν γένει καὶ τὸ ἔργον ποιμαντικῶν ἔργων. Τὸ ὕψος καὶ ἡ σπουδαιότης τῆς Ἱερωσύνης. Ὁ μυστηριακὸς χαρακτήρ τῆς Ἱερωσύνης. Οἱ τρεῖς βαθμοὶ αὐτῆς. Τὰ προσόντα τῆς Ἱερωσύνης (ἐλπίς - κλίσις) Διανοητικὰ - σωματικὰ προσόντα. Μόρφωσις Χριστιανικῆ-Θεολογικῆ-ἐγκυκλοπαίδειᾶ - κοινωνικῆ - ψυχολογικῆ - Ὀρθοσέξια καὶ ἠθικῆ προσωπικότητος.

Τὸ ποιμαντικὸν ἔργον ἐν γένει.

Β'. Εἰδικὴ ποιμαντικὴ: Ἡ θεία ἐντολή. Ἡ θέσις τοῦ ποιμένος ἐν τῷ ποιμνίῳ του καὶ τῇ κοινότητι καθέλου.

Ἡ ποιμαντορικὴ φρονις. Ἡ δρᾶσις τοῦ ποιμένου ὑπὲρ τῶν ψυχῶν αἰ τῶν ὁλιῶν ἀναγκῶν τοῦ ποιμένου. Τὸ Ἄγαστικὸν ἔργον τοῦ ποιμένου. Τὸ διδασκτικὸν ἔργον τοῦ ποιμένου (Ὀμιλητικόν, κατηγορητικόν, διαλέξεσι). Τὸ καθαρὸς ποιμαντικὸν ἔργον τοῦ ποιμένου. Ἐξομολόγησις (Ἐξομολόγησις καλῶ ἤλικται καὶ φίλον). Ἐκκλησιαστικὴ διοργανώσις τοῦ κακοῦ ὁ κέντρον.

Κοινωνικὴ δρᾶσις: Ἐπίσκεψις οἰκογενειῶν, ἀσθενῶν, φυλακισμένων, πρὸς ἀναστήλωσιν τοῦ θεομοῦ τοῦ γάμου καὶ οἰκογενείας. Βοηθοὶ τοῦ ποιμένου ἐκ τοῦ ἄρρενος καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ θήλειος γένους. Τὸ προβληματικὸν τεκνογονία. Ἡ στάσις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐναντι τοῦ προβληματικῶς οὐκ ἐπιεικεστέρᾳ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς.

Γ. Ἀτομικὴ ποιμαντικὴ: Ἰδιότης τοῦ ποιμένου ὡς πνευματικῶ πατρὸς ὄχι μόνον τοῦ συνόλου ἀλλὰ καὶ ἐνὸς ἐκάστου πιστοῦ Ὀδοῦ ἐπιστάτην μετὰ διακρίων παρακαλῶν ἕνα ἕκαστον (πρ. Κ'. 31)». ὧραι 2

II. Παιδαγωγικὰ.

Γενικὴ Παιδαγωγικὴ.

ΤΑΞΙΣ Α'.

I. Ἡ Παιδαγωγικὴ ὡς ἐπιστήμη. Τὸ ἰδιότυπον καὶ αἱ σχέσις αὐτῆς πρὸς ἑτέρας ἐπιστήμας. Ἡ ἀγωγή. Ἐννοια τῆς ἀγωγῆς. Τὸ δυνατὸν τῆς ἀγωγῆς καὶ ὅρια αὐτῆς. Ἡ ἀγωγή ὡς κοινωνικὴ λειτουργία. Ἀγωγή-μόρφωσις. Μορφωτικὰ ἀξία, καὶ μερρωτικά ἰδεώδη. Ὁ σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς. Παράγοντες τῆς ἀγωγῆς. Τρόφιμος-κοινωνία-διδάσκαλος. Ὅρια τῆς ἀγωγῆς.

II. Ὀδηγητικὴ. Ἡ κωριὸς ἀγωγή ἢ ὄδηγη. Τὰ μέσα τῆς ἀγωγῆς. Διδασκαλία, παιδιὰ, ἔργασις (ἀτομικὴ-μαθητικὴ). Τὸ παράδειγμα, ἢ ὑποβολή, ἢ ἐπιτομία. Ἡ ἄσκηση καὶ ἀνάπτυξις συνήθειων. Ἐλευθερία ἐποπτεία, καταναγκασμός. Ἀμοιβαί-νομισθεσία-ποινί.

III. Σχολικὴ ζωή. Τὸ ἠθικὸν κύρος καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ διδασκαλοῦ. Ἡ καλλιέργεια τῶν ἀτομικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀρετῶν καὶ ἡ καταπολέμησις τῶν ἀντιστοιχῶν ἐλαττωμάτων τῶν παιδιῶν. Ἡ κοινότης πνεύματος τοῦ σχολείου καὶ ἡ κοινότης πνεύματος τῆς τάξεως. Ἐσωσχολικὴ καὶ ἐξωσχολικὴ ἐνασχόλησις καὶ δρᾶσις μαθητῶν καὶ διδασκάλου. Σχολεῖον, Ἐκκλησία, Οἰκογένεια, Σύλλογοι γονέων. ὧραι 2

ΤΑΞΙΣ Β'.

Σύγχρονα παιδαγωγικὰ ρεύματα. Ἀτομοκρατικὴ καὶ Κοινωνοκρατικὴ ἀγωγή. Ἄτομον καὶ ἠθικὸν σύνολον. Ἐπάγγελμα καὶ Ἐπαγγελματικὸς Προσανατολισμός. Ἡ διαμόρφωσις Χριστιανικῆς καὶ Ἑλληνικῆς προσωπικότητος. Ἡ συνεισὴς αὐτομόρφωσις καὶ μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν τοῦ σχολείου. ὧραι 1

Γενικὴ Διδακτικὴ.

ΤΑΞΙΣ Β'.

I. Ἡ διδασκαλία καὶ ἡ ἔννοια αὐτῆς. Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας. Ἡ διὰ τῆς διδασκαλίας διέγερσις διαφερόντων. Βαθεύει ἐξέτικτις τῆς ἔννοιας τοῦ διαφερόντος. Ἡ αὐτενεργεία.

Πηγαί τῆς διδασκαλίας (πράγματα, ἐμπειρία, γνώσις, ἐκκλησιαστικὴ ζωή, κοινωνικὴ ζωή). Ἡ διδασκία ὄλη. Τὰ μορφωτικὰ ἀγαθὰ τοῦ δημοτικῶ σχολείου. Ἐπιλογή τῆς ὄλης. Διάταξις τῆς ὄλης. Ἐπαλληλία-παρλληλία τῆς ὄλης συγκεντρωτικὴ διδασκαλία. Τὸ πρόγραμμα τοῦ δημοτικῶ σχολείου (μονήθεισι, ὄληθεισι, πολυθεσίσι).

Ἡ διδακτικὴ ἐπεξεργασίς τῆς ὄλης καὶ μέθοδος αὐτῆς. Ἡ κατὰ τὸ δυνατὸν προσομοιωτὴ τῆς διδασκαλίας πρὸς τὴν φύσιν τοῦ παιδὸς καὶ πρὸς τὸ περιβάλλον, ὅπου ζῆ καὶ θᾶ ζῆται. ὧραι 3

II. Διδακτικὰ ἀσκήσεις καὶ Φροντιστήρια. ὧραι 4.

Εἰδικὴ Διδακτικὴ.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

I. Ὁ σκοπὸς καὶ ἡ μορφωτικὴ δύναμις, ἡ ἐκλογὴ, ἡ διάταξις τῆς ὄλης καὶ ἡ μέθοδος διδασκαλίας τῶν διαφόρων μαθημάτων. Ἰδιαίτερα ἔξαρσις τοῦ ἠθοπλαστικῶ χαρακτῆρος τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων. Αἱ ποικιλία μορφαί τῆς ἀναπτύξεως τῆς αὐτοτελοῦς ἐργασίας τῶν μαθητῶν ἐν ἐκαστῶ τῶν μαθημάτων.

Ἡ διδακτικὴ ἐργασία ἰδίως εἰς τὰ ὄληγοῦσα καὶ μεθῆσια δημοτικὰ σχολεῖα. ὧραι 3

II. Διδακτικὰ Ἀσκήσεις καὶ Φροντιστήρια. ὧραι 4

Σύντομος ἱστορία τῆς Παιδαγωγικῆς.

ΤΑΞΙΣ Α'.

I. Ἡ ἀγωγή εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα (Ἀθήνας-Σπάρτην). Ἡ ἀγωγή εἰς τὴν Ῥώμην. Ἡ Ἰσραηλιτικὴ ἀγωγή. Ἡ Χριστιανικὴ ἀγωγή (Καὶνὴ Διὰθρηξ καὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας). Ἡ ἀγωγή εἰς τὸ Βυζάντιον καὶ τὴν Δύσιν. Ἡ ἀγωγή κατὰ τὴν Ἀναγέννησιν. Ἡ θρησκευτικὴ μεταρρῶμσις καὶ ἡ ἐπίδρασις τῆς ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἡ ἀγωγή κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ διαφωτισμοῦ. Ἡ πραγματικὴ καταθῆσις ἐν τῇ ἀγωγῇ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ. Ἡ ἀγωγή κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα. Ἡ ἔρρηνα ἐκάστης τῶν ὄλων ἄνω περιόδων δέον νὰ γίνεται διὰ τῆς ἐκθέσεως τῶν ἰδεῶν τῶν κατὰ τὴν ἀντιπροσωπευτικῶν τύπων ἐκάστης περιόδου (π.χ. Πλάτωνος, Προφητῶν, Ἰσραηλιτικῆς διδακτικῆς, γραμματικῆς, Εὐαγγελίου, Χρισοστόμου, Βασιλείου, Κοραῆ, Πεσταλότου, Ἐρβάρτου).

II. Σύγχρονα τάσεις τῆς Παιδαγωγικῆς καὶ χαρακτηριστικὸ ἐκπαιδευτικὸ αὐτῶν (Kerschensteiner, Spranger, Gaudig Litt, Foerster κλπ.). ὧραι 2

III. Μαθητικά ψυχολογία καὶ φιλοσοφικὰ μαθήματα

1) Ψυχολογία.

Γενικὴ Ψυχολογία

ΤΑΞΙΣ Α'.

I. Ἡ Ψυχολογία ὡς ἐπιστήμη, ἡ σχέσις αὐτῆς πρὸς ἑτέρας ἐπιστήμας, Κλάδοι τῆς Ψυχολογίας. Μέθοδοι ἐρεύνης. Αὐτοπαρατήρησις, ἔτεροπαρατήρησις. Δυνατότης καὶ ὅρια ἐκάτερως. Τὸ περῶμα: δυνατότης καὶ ὅρια τοῦ περῶματος. Ἡ ἐνότης τοῦ ψυχικοῦ βίου καὶ ὁ θεωρητικὸς χωρισμὸς αὐτοῦ χάρην τῆς ἀκριβεστεράς ἐρεύνης. Ἡ ἀπόκτησις γνώσεων διὰ συνειρήνας ψυχικῶν λειτουργιῶν καὶ ἐμπειρικῶν δεδομένων. Αἰσθημα, ἀντίληψις, Παράστασις, Φαντασία, Μνήμη, ἀπομνημόνευσις, μνημονικὸί τύποι. Ἡ νόησις καὶ αἱ μορφαί αὐτῆς, νοητικὸί τύποι. Γλώσσα καὶ νόησις. Ἐμφαντοὶ ὄρμαι, βουλήσις. Περὶ συναισθημάτων. Εἰδῆ συναισθημάτων. Τὰ βιολογικὰ καὶ τὰ κοινωνικὰ. Τὰ πνευματικὰ αἰσθημάτων (ἠθικῶν, θρησκευτικῶν, καλλιτεχνικῶν). Ἡ προσωπικότης καὶ ὁ χαρακτῆρ.

II. Ἡ ψυχολογία τῶν ἀτομικῶν διαφορῶν. Αἱ ἀτομικαὶ διαφοραί. Τὰ αἴτια αὐτῶν. Διαφοραὶ νοημοσύνης καὶ σχετικαί μέθοδοι μετρήσεως αὐτῆς. Διαφοραὶ εἰς τὴν συναισθηματικὴν καὶ βουλητικὴν ζωήν. Κατάταξις εἰς τύπους. Διάφοροι τυπολογίαι (Θεοφράστου, Γαληνῶ, Spranger, Jung κλπ.). ὧραι 2

Εἰδικὴ Ψυχολογία.

ΤΑΞΙΣ Β'.

I. Ψυχολογία τοῦ παιδὸς.

Στάδια ψυχικῆς ἐξελίξεως τοῦ παιδὸς ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν ἀγωγήν καὶ τὴν διδασκαλίαν. Ἡ ψυχικὴ κληρονομικότης. Ὁ παῖς ἐθῶς μετὰ τὴν γέννησιν του καὶ ἡ βελτιωτικὴ ἐπιδρῶσις τῶν ἐμφροῦν προδιαθεσῶν του. Αἱ πρότεροι συναισθηματικαὶ κινήσεις του καὶ αἱ ἐκδηλώσεις του. Ἡ μνήμη. Αἱ διαφοραὶ μορφαί τῆς φαντασίας. Ὁ συνειρημὸς τῶν παραστάσεων. Ἡ συνειδήσις. Ἡ προσοχή. Ἡ ἔρρησις πρὸς μάθησιν καὶ ἡ περιέργεια. Κρίσις καὶ συλλογισμός. Ἡ ἐκμύλησις

τῆς γλώσσης. Ἡ ἔκδοσις πρῆξις. Ἡ παιδεία. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἥθικου καὶ θρησκευτικοῦ συναισθήματος. Ἡ βούλησις καὶ ἡ ἐκαστοῦ πρὸς αὐτοδιδασκίαν καὶ εὐθύνην. Αἱ ἐξεῖσις καὶ ἡ σημασία τὸν διὰ τὴν ἀγωγήν.

Π. Ψυχολογία τοῦ ἔθρου.

Σύντομος ψυχολογία τοῦ ἔθρου. Τὰ κυριώτερα ψυχικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν γεννόμενα μορφωτικὰ προβλήματα.

Ἦραι 2

2) Φιλοσοφικὰ

ΤΑΞΙΣ Α'.

I. Ἡ ἔννοια καὶ τὸ ἔργον τῆς Φιλοσοφίας. Φιλοσοφία καὶ Ἐπιστήμη. Φιλοσοφία καὶ Θρησκεία. Κλάδοι τῆς Φιλοσοφίας.

Π. Γνωσιολογία. Ἡ γνώσις. Τὸ δυνατόν τῆς γνώσεως καὶ αἱ σχετικαὶ θεωρίαι (δογματικὸς, σκέψις, πραγματικὴ σχολή, κριτικὴ θεωρία). Ἡ πηγὴ τῆς γνώσεως. Ἡ νόησις, ἡ ἐμπειρία, τὸ συναισθημα. Ἡ ὁσία τῆς γνώσεως καὶ αἱ σχετικαὶ θεωρίαι. Γνώσις πραγμάτων, γνώσις προσώπων, γνώσις ἐνοσίων καὶ γνώσις ἀξιῶν.

III. Στοιχεῖα ἠθικῆς. Αἱ πηγαὶ τῆς ἠθικότητος, ἡ ἐσωτερικὴ (συνείδησις) καὶ ἡ ἐξωτερικὴ (ἠθικὴ ἐμπειρία τῆς ἀνθρωπότητος). Καθῆκον καὶ ἀρετὴ. Ἀτομικαὶ καὶ κοινωνικαὶ ἀρεταί. Αἱ θεμελιώδεις μορφαὶ τοῦ κοινωνικοῦ βίου ἐντός τῶν ὁποίων πραγματοποιοῦνται αἱ κοινωνικαὶ ἀρεταί (οικογένεια, Ἐκκλησία, Κοινωνία, Πολιτεία, οικονομικαὶ, ἐμπολιτικαὶ καὶ μορφωτικαὶ ὀργανώσεις, πατρις καὶ ἔθνος, ἀνθρωπότης).

IV. Στοιχεῖα αἰσθητικῆς.

Ἡ φύσις τοῦ ἀραίου. Τὰ ἀραίων ἐν τῇ φύσει καὶ τῇ τέχνῃ. Ἡ σχέση τῆς τέχνης πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἠθικήν. Ἡ καλλιτεχνικὴ δημιουργία. Τὰ εἶδη τοῦ ἀραίου (τὸ βήλυον, τὸ χαρτεῖν, τὸ κυρίως ἀραίου, τὸ τραγικόν, τὸ κωμικόν). Ἡ διὰ τῆς καλλιτεχνικῆς παραστάσεως ἐκφραστικὴ δυνάμις τῶν ἰδεῶν καὶ ὁξῶν.

Ἦραι 2

ΤΑΞΙΣ Β'.

Μεταφυσικὴ.

I. Ἡ περὶ τοῦ κόσμου θεωρία.

α. Αἱ ἀρχαὶ τοῦ εἶναι. Ἐπισμὸς-Πνευματοκτονία. Αἱ σημεριναὶ φυσικαὶ καὶ βιολογικαὶ διακρίβωσεις καὶ ἡ ἐπίδρασις τῶν ἐπὶ τῆς κοσμοθεωρίας.

β. Αἱ ἀρχαὶ τοῦ γίνεσθαι. Μηχανικὴ ἐρημνεῖα. Τελεολογικὴ ἐρημνεῖα.

II. Ἡ περὶ τῆς ζωῆς θεωρία. Αἱ θεωρίαι τῆς αἰτιοκρατίας καὶ τῆς δημιουργοῦ ἐξελίξεως.

III. Ὁ ἄνθρωπος καὶ τὰ γνωρίσματά του (συνείδησις, ἐλευθερία, εὐθύνη, πνευματικότης). Ἡ ἄνοδος πρὸς τὴν ἠθικὴν ἐλευθερίαν ὡς σκοπὸς τῆς ζωῆς.

IV. Ἡ ἐνταξίς τῆς περὶ τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς θεωρίας εἰς τὴν περὶ τοῦ Θεοῦ θεωρίαν.

Ἦραι 2

IV. Ἀγωγή τοῦ πολίτου μετὰ Στοιχεῖων Δημοσίου Δικαίου, Πολιτικῆς Οἰκονομίας καὶ Κοινωνιολογίας.

ΤΑΞΙΣ Α'

I. Στοιχεῖα Δημοσίου Δικαίου. Ἡ ἔννοια τοῦ Δικαίου τοῦ Δημοσίου καὶ τοῦ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου. Τὰ στοιχεῖα τοῦ Δημοσίου Δικαίου. Τὸ Δίκαιον τῶν Πολιτευσμάτων. Τὸ δημοκρατικὸν Δίκαιον, Ὀργάνωσις τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας. Ὁ Συνταγματικὸς Χάρτης. Ἡ Νομοθετικὴ Ἐξουσία. Ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐξουσία. Ἡ Ἑλληνικὴ Διοίκηση καὶ ἡ ὀργάνωσις αὐτῆς. Ἡ Δικαστικὴ Ἐξουσία. Στοιχεῖα τοῦ Δικονομικοῦ Δικαίου, τοῦ Ποινικοῦ Νόμου καὶ τῆς Ποινικῆς Δικονομίας. Ἐθνικὰ Σύμβολα, καθήκοντα καὶ δικαιώματα τοῦ πολίτου. Ἡ ἀπράξια τῆς Χώρας, διεθνεῖς σχέσεις καὶ ὄργανοι.

II. Στοιχεῖα πολιτικῆς οἰκονομίας. Τὰ κυριώτερα περὶ τῆς παραγωγῆς, τῆς διανομῆς, τῆς κυκλοφορίας καὶ τῆς καταναλώσεως τῶν ἀγαθῶν.

α. Ἡ παραγωγή τῆς οἰκονομίας. Οἱ συντελεσταὶ αὐτῆς, Ἡ φύσις (φυσικὸν περιβάλλον, πρῶται ὕλαι, κινητήριον δυνάμις). Ἡ ἐργασία (ἡ πνευματικὴ καὶ ἡ τῆς χειρὸς-ὁ καρτερικὸς τῆς ἐργασίας-αἱ μηχαναὶ, οἱ σχετικοὶ μὲ τὴν ἐργασίαν νόμοι). Τὸ κεφάλαιον. Ἡ συνεργασία κεφαλαιοῦ-ἐργασίας. Μικρὰ καὶ μεγάλῃ βιομηχανία. Μικρὰ καὶ μεγάλῃ καλλιέργεια. Αἱ ἐργατικαὶ ἐνώσεις καὶ τὸ ἐπαγγελματικὸν Σωματεῖα. Περὶ συνεταιρισμῶν. Ἢ ἀποταμίευσις. Αἱ κοινωνικαὶ ἀσφάλειαι. Αἱ συντάξεις καὶ τὰ ταμεῖα τῶν.

β) Σύντομος ἐπισκόπησις τῶν κοινωνιολογικῶν θεωριῶν καὶ κριτικὴ αὐτῶν.

Ἦραι 2

Κανονικὸν καὶ Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον

ΤΑΞΙΣ Γ'.

α) Ὅρισμός τι εἶναι Ἐκκλησία, τι εἶναι δίκαιον καθόλου, τι κανονικὸν καὶ τι Ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον.

Ἀναγκαστικὴ τῆς γνώσεως τοῦ κανονικοῦ καὶ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου: Ἀγία Γραφή, Ἰερὰ παράδοσις, ἔθιμον, κανόνες Ἁγίων Ἀποστόλων.

Αἱ διατάξεις τῶν δώδεκα Ἀποστόλων. Ἐπτὰ Οἰκομ. Σύνοδοι. Κανόνες Τοπικῶν Συνόδων. Κανόνες τῶν Ἁγίων Πατέρων. Νομοθεσίαι (Ἰουστινιανῶς, Ἀλέξανδρος Ἰσαυροῦ, Νεαφί Ἀλέξανδρος Σοφοῦ). Πατριαρχικαὶ διατάξεις, Ἀποφάσεις ἐνδημοσίων Συνόδων. Σουλτανικὴ Νομοθεσία. Νομοθεσία ἐν Ἑλλάδι (Καταστατικὸς Χάρτης κλπ).

β) Συλλογαὶ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου.

γ) Σύστασις καὶ Ὀργάνωσις τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ πολιτευματικὸν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὁ χαρακτὴρ τοῦ Πολιτεύματος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Διοικητικὰ Ὀργανα. Ἱερατικὴ Ἐξουσία. Πρεσβύτεροι. Σύνοδοι. Δικαστήρια. Περὶ γάμου καὶ διαζυγίου. Ἐνοριακὴ Νομοθεσία.

Ἦραι 2

Σχολικὴ Νομοθεσία

ΤΑΞΙΣ Β'.

Εἶδη σχολείων δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ ὄργα νωσις αὐτῶν. Προσωπικὸν δημοτικῶν σχολείων καὶ διαβάθμισις αὐτῶν. Ὑποχρεωτικὴ φοίτησις μαθητῶν. Διοικητικὴ τῆς δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, Ἐπιθεωρηταί, Ἐποπτικὰ Συμβούλια, Ἐκπαιδευτικὸν Ἐπιθεωρητικὸν Νομοθεσία ἀνεγέρσεως καὶ ἐπισκευῆς διδασκηρίων. Μετακτιθεῖσις. Ἐκπαιδευτικαὶ, ἀναρροιακὰ καὶ κανονικὰ ἀδειαι.

Ἦραι 1

V. Ὑγιεινὴ καὶ Σωματολογία

ΤΑΞΙΣ Α'.

I. Σωματολογία. Ἀτομικὴ φυσιολογία καὶ ὕγιεινὴ τῶν ὀργάνων καὶ συστημάτων τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

II. Περὶ ἀέρος, ὕδατος, ἐδάφους, διατροφῆς, ἐνδυμασίας καὶ κατοικίας τοῦ ἀνθρώπου.

Μικροβιολογία, λοιμωδὴ νοσήματα (Μικροβίαι, τρόπος μεταδόσεως λοιμωδῶν νόσων, προφύλαξις, ἐμβολιασμοί, ἀπολύμανσις), μετ' ἐπιδείξεων, ἐπισκέψεων ὕγιεινολογικῶν ἰδρυμάτων καὶ ἐφαρμογῶν.

Ἦραι 1

ΤΑΞΙΣ Β'.

I. Σχολικὴ ὕγιεινὴ. Ὑγιεινὴ τῶν διδασκηρίων. Ὑγιεινὴ τοῦ διδασκαλίου. Ὑγιεινὴ τοῦ μαθητοῦ. Ὑγιεινὴ τῆς διδασκαλίας. Ἰδιαιτῆτις περὶ τῆς κοπώσεως καὶ τῆς προλήψεως αὐτῆς. Ὁ καταρτισμὸς τοῦ ἡμερησίου προγράμματος ἀπὸ ὕγιεινῆς ἀπόψεως. Ἰδρύματα σχολικῆς ὕγιεινῆς καὶ προνοίας, ὑπαίθρια σχολεῖα, εἰδικὰ σχολεῖα, παιδικὰ ἐξοχὰ, κατασκευαστικὴ, σχολικὴ λουτρά κλπ.

II. Νοσηλευτικὴ. Αἱ λοιμωδῆς ἐν γένει νόσοι καὶ ἡ περιποίησις τῶν πασχόντων ἐξ αὐτῶν. Αἱ πρῶται βοηθήται πάσης μορφῆς. Πρῶτερον φαρμακίον. Περὶ ἀνομιῶν μαθητῶν.

Ἦραι 1.

VI. Λογοτεχνία.

Ἀρχαία καὶ Νεοελληνικὴ Λογοτεχνία.
ΤΑΞΙΣ Α'.

I. Ἀνάγνωσις ἐπιγράμματα καὶ αἰθιρητικῆ καὶ κριτικὴ ἀνά-
λυσις ἀρχαίων κειμένων ἐν τῷ πρωτοτύπῳ. Ἀσκήσις εἰς τὴν
ὄρθριν χρῆσιν τῆς ἀπλῆς καθαρῆς ὁμιλίας.

II. Σύνοψος εἰσαγωγῆ εἰς τὴν νεοελληνικὴν λογοτεχνίαν.
Περίοδος, εἶδος τοῦ λόγου καὶ σλόγα αὐτῆς. Ἀνάγνωσις καὶ
γλωσσικὴ, αἰθιρητικὴ καὶ κριτικὴ ἀνάλυσις ἐκ νεοελληνικῶν
λογοτεχνικῶν ἔργων. Ὁραὶ 4.

ΤΑΞΙΣ Β'.

I. Ἀνάγνωσις ἐπιγράμματα καὶ ἀνάλυσις ἀρχαίων κειμένων,
ῥῆζα τοῦ Πλάτωνος, Ἀριστοτέλους, Πλουτάρχου.

II. Ἀνάγνωσις καὶ ἀνάλυσις δημοτικῶν τραγουδιῶν,
ἐκλεκτῶν νεοελληνικῶν ποιημάτων καὶ δραμάτων.

Τὰ λογοτεχνήματα ἀναγνώσκονται κατὰ κανόνα ὑπὸ
τῶν μαθητῶν κατ' ἴδιον, ἐν δὲ τῇ τάξει γίνεται ἡ ἀνάλυσις
αὐτῶν εἴτε ὁλοκλήρως, εἴτε τῶν χαρακτηριστικωτέρων
μερῶν τῶν.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Ὡς καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ τάξει.

Ὁραὶ 2.

VII. Φυσικομαθηματικά.

ΤΑΞΙΣ Α'.

I. Φυσικὴ Πειραματικὴ.

α. Θερμότης. Ἔννοια τῆς θερμότητος. Διαστολὴ καὶ
συστολὴ τῶν σωμάτων. Ἀνωμαλίαι τοῦ ὕδατος. Θερμιόμετρο.
Τῆξις. Πηξις. Διάλυσις. Ψυκτικὰ μίγματα. Ἐξάτμισις.
Βρασμός. Ὑγροποιήσις. Ὑδατοδὴ μετέωρα. Ὑγρασία τοῦ
ἀέρος. Ἄτμοσφαιρική.

β. Μηχανικὴ. Βαρῆτις. Κέντρον βάρους. Εἶδη ἰσορροπίας
τῶν στερεῶν σωμάτων. Ἀπλὰ μηχανὰ. Ἐλαστικὰ. Φυγό-
κεντρος δυνάμις.

Συγκριτικὰ δοχεῖα. Ὑδροστατικὴ πίεσις. Ἀρχὴ τοῦ
Ἀρχιμήδους, πυκνότης, πυκνόμετρα, ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις,
Σίφων, Ἀντλία. Ἀερόπλοια.

II. Χημεία.

Ἄτμ. Ὁμίον. Ὁμίονον. Ὑδρογόνο. Διαξειδίον τοῦ
Ἀνθρακός. Ἀνθρακικὸν ἀσβέστιον. Πετρελαιοί. Ἀνθρακί-
κον Νάτριον καὶ ἀνθρακικὸν Κάλιον. Σάπωνα. Ζυμώσεις.
Γάλα. Μόρια. Ἄτομα. Χημικὴ συγγένεια.

Ἡ διδασκαλίαι τῆς χημείας εἰς ἐλάχιστα κεφάλαια θὰ
ἔχῃ θεωρητικὴν χαρακτῆρα. Ἀπαραίτητος δέον τὰ καταστά-
σιν οἱ σπουδασταὶ ἱκανοὶ νὰ παρασκευάζωσιν εἰς τὸ ἐργα-
στήριον καὶ διὰ τῶν ἀπλουστέρων μέσων τὰ στοιχεῖα καὶ τὰς
ἐνώσεις, τὰ ὅποια περιλαμβάνονται εἰς τὸ πρόγραμμα τοῦ
δημοτικοῦ σχολείου, ὥστε ἡ μελέτῃ τῶν ἰδιοτήτων τῶν νὰ
γίνεται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῶν μαθητῶν αὐτῶν.

III. Φυτολογία.

Ἡ ὕλη θὰ περιορισθῇ εἰς μόνην τὴν θρέψιν τῶν φυτῶν καὶ
τὰ εἶδη τοῦ πολλαπλασιασμοῦ, εἰς τρόπον ὥστε οἱ σπουδασταὶ
νὰ γνωρίζωσιν τὴν θεμελιωδῆ λειτουργίαν τὴν ἀποσκοποῦσαν
εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ζωῆς.

Πρὸς τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ μελετήσῃσι τὰ σχετικὰ
ὄργανα (ρίζαι, ἀγγειακὸν σύστημα, φύλλα), ἡ λειτουργία
τῆς ἀναπνοῆς, τὰ θρεπτικὰ ὕλη καὶ αἰ συνθέσει ὡς ἀπα-
ραίτητοι διὰ τὴν ζωὴν τῶν φυτῶν, ἡ φωσφορῶσιν καὶ
τέλος οἱ τρόποι πολλαπλασιασμοῦ τῶν φυτῶν.

IV. Ζωολογία

Ἐκ τῆς Ζωολογίας θὰ διαγραφῶσι τὰ γενικὰ χαρακτη-
ριστικὰ ἐκείτης ὑποτάξις, καὶ εἰς τινῶν τάξεων ἐκ τῶν
συνθεθέντων, εἶναι δυνάμει οἱ σπουδασταὶ νὰ κατατάξωσιν
δὲ ἀπλῆς παρατηρήσεως θόδωντος ζώου τοῦλάχιστον εἰς
τὴν ὑποτάξιν, διὰ δὲ τὰ συνθετέτερα ζῶα νὰ ἀνέρωσι
καὶ τὴν τάξιν. (Ἐπὶ παραδείγματι προκειμένου περὶ τοῦ
κυνὸς νὰ γνωρίζωσιν ὅτι εἶναι ἠθελαστικὸν ἀσπαστικόν, ἢ
περὶ τῆς ὀρνίθου, ὅτι εἶναι πτηνὸν σκαλευτικόν).

Μετὰ τὴν ἐπὶ μέρους μελέτην δέον νὰ εἶναι εἰς θέσιν
ὁ σπουδαστῆς τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς νὰ
κατασκευάζῃ διάγραμμα περιλαμβανόν πάσας τὰς μεγάλαις
ὑποδιαιρέσεις τοῦ Ζωολογικοῦ βασιλείου μέγρι καὶ τῶν τάξεων.
Ἀπαραίτητος ὁ ἕθιστος τῶν σπουδαστῶν εἰς τὸν καταρτι-
σμὸν φυσιολογικῶν συλλογῶν.

V. Ἀνθρωπολογία.

Διεξοδικωτέρα ἐξέτασις τοῦ ἐγκεφαλοκοιτιῶν νευρικοῦ
συστήματος καὶ εἰδικωτέρον τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων,
ὥστε νὰ ἐξηγητητῆται τὸ περὶ αἰσθημάτων τμήμα τῆς Ψυ-
χολογίας.

Ὁραὶ 2

ΤΑΞΙΣ Β'.

I. Φυσικὴ Πειραματικὴ

Μαγνητισμός. Φῶς. Ἀνάλασις. Διάθλασις. Κάτο-
πτρα. Πρίσμα. Φακοί. Μαγνητικὴ βελώνη. Ἠλεκτρικὸν
ρεύμα. Ἠλεκτρομαγνητικὴ. Γαλιλευκονομία. Γενικὰ στοι-
χεῖα περὶ τῆς Πυρρικής Φυσικῆς. Ἡ διδασκαλία τῆς φυσ-
ικῆς πειραματικῆς εἰς ἐλάχιστα σημεῖα τῆς, π.χ. φύσις
τῆς θερμότητος, φῶς, ἠλεκτρικὸς κλπ. θὰ εἶναι θεωρητικὴ.
Εἰς τὰς ἄλλας περιπτώσεις θὰ ἐπιδιώκωνται, ὥστε νὰ κα-
ταστῶν οἱ σπουδασταὶ ἱκανοὶ, ἵνα ἀποδεικνύωσιν πειρα-
ματικῶς τὰ διδασκόμενα, χρησιμοποιοῦντες τὰ ἐπὶ τούτω
ὄργανα καὶ συσκευαί, πρὸς δὲ δι' ἀπλουστέρων μέσων, τὰ
ὅποια οἱ ἴδιοι καὶ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν συμμαθητῶν τῶν
νὰ κατασκευάζωσιν ὑπὸ ὁσονδήποτε ἀντιζῶους περιστάσεις
καὶ ἐν εὐρίσκωνται. Ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν διὰ τὴν
καρποφορίαν τοῦ μαθήματος τῆς Φυσικῆς Πειραματικῆς
κρίνωμεν ἀφ' ἑαυτῶν τὴν ὑπαρξιν παρὰ τῆ Ἀνωτέρας Ἐκκλη-
σιαστικῆς Σχολῆς ἀρκίως ὀργανωμένου ἐργαστηρίου, ἀφ'
ἐτέρου δὲ τὴν πλήρη ἐξουκειῶσιν τῶν σπουδαστῶν πρὸς
τὰ ὄργανα καὶ συσκευαί διὰ τῆς συχνωτάτης χρησιμοποιοῦ-
σεως τούτων ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ. Πρὸς ἐξοικονομίαν χρό-
νου θὰ ὀρίζεται ἀπὸ τοῦ προηγουμένου μαθήματος ἡ ὕλη,
ὥστε νὰ προπαρασκευάζωσι ταύτην οἱ σπουδασταί, κατὰ
τὴν ὥραν δὲ τοῦ μαθήματος, θὰ γίνεται μικρὰ συμπλήρωσις
παρὰ τοῦ καθηγητοῦ καὶ θὰ διατίθεται ὁ ἀπομεινὸν χρόνος
τοῦ πλείστον τοῦ διὰ τῶν προγραμμάτων ὀριζομένου) διὰ
τὴν ἀσκήσιν τῶν σπουδαστῶν. Ἡ δυσχερέα λόγῳ ἐλλεί-
ψεως περισσοτέρων τοῦ ἐνὸς ὀργάνων δι' ἑκαστον εἶδος
δυνάται νὰ παρακαμφθῇ διὰ χωρισμοῦ τῆς τάξεως εἰς ὁμά-
δας ὥστε κατὰ τὴν αὐτὴν διδασκαλιῶν ὥραν νὰ μὴ ἀσχολοῦν-
ται διαίαι ὁμάδες μετὰ αὐτὸ θέμα.

II. Βιολογία

α. Τὸ κύτταρον ὡς ἀποτελοῦν τὴν μονάδα τῆς ζωῆς.

β. Πολλαπλασιασμοὶ διὰ γενῶν (ζῶα-φυτὰ).

γ. Πολλαπλασιασμοὶ ἀνευ γενῶν.

δ. Παρθενογονία.

ε. Κληρονομικότης.

στ'. Ἐπίδρασις τοῦ περιβάλλοντος ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ
ζ. Ἐξελίξις τῶν ὀργανισμῶν.

Ὁραὶ 2.

VIX Νεωτέρη ξένη Γλῶσσα

(Γαλλικὴ ἢ Ἀγγλικὴ ἢ Γερμανικὴ)

α) Γαλλικὴ.

ΤΑΞΙΣ Α'.

Ἀσκήσις εἰς τὸ Γαλλιστὶ διαλέγεσθαι καὶ γράφειν ἐπὶ
θεμάτων λαμβανόμενων ἐκ τῆς ζωῆς τῶν σχολείων. Ἀνάγνωσις
καὶ ἀνάλυσις ἐκλεκτῶν διηγημάτων καὶ λυρικῶν ποιη-
μάτων. Ὁραὶ 2.

ΤΑΞΙΣ Β'.

1) Ἀσκήσις εἰς τὸ Γαλλιστὶ διαλέγεσθαι καὶ γράφειν
ὡς ἐν τῇ Α' τάξει 2) Ἀνάγνωσις καὶ ἀνάλυσις ἐκλεκτῶν
διηγημάτων, λυρικῶν ποιημάτων καὶ δραματικῶν ἔργων.
Σύγκρισις τῶν ἀναγνώσθεντων πρὸς ὑπαρχούσας μετα-
φράσεις τῶν εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν. 3) Ἀνάγνωσις καὶ
ἀνάλυσις παιδαγωγικῶν βιβλίων καὶ περιοδικῶν. Ὁραὶ 2.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

1) Ἀσκήσις εἰς τὸ Γαλλιστὶ διαλέγεσθαι καὶ γράφειν
ὡς ἐν τῇ β' τάξει. 2) Ἀνάγνωσις καὶ ἀνάλυσις ἐκλεκτῶν

διηγημάτων, λυρικών ποιημάτων και δραματικών έργων. Σύντομες τῶν ἀναγνωσθέντων πρὸς ὑπερφόσας μεταφράσεις τὸν εἶν νέαν Ἑλληνικὴν 3) Ἀνάγνωσται ἀνάλυσις Παιδαγωγικῶν βιβλίων καὶ περιοδικῶν. Ὁραὶ 2.

β) Ἀγγλικά καὶ Γερμανικά.

ΤΑΞΙΣ Α'.

1) Φωνητικὰ καὶ συλλαβιστικὰ ἀσκήσεις ἐπὶ λέξεων καὶ φράσεων ἐξαχθεσίων ἐξ ἀμέσου ἐποπτικῆς διδασκαλίας. 2) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία α) Φράσεων καὶ ἀπλουστῶν περιγραφῶν καὶ διηγήσεων ἐξαχθεσίων ἐξ ἀμέσου καὶ ἐποπτικῆς διδασκαλίας καὶ ἀναφερομένων εἰς τὸ σχολεῖον καὶ τὴν σχολικὴν ζωὴν. καὶ β) Σχετικῶν πρὸς τὴν αὐτὴν ἀναγνωσμάτων καὶ ποιημάτων ἐκ καταλλήλου βιβλίου. Ἀπομνημονεύσεις τῶν ἐκδόσεων ἀπαντοσῶν νέων λέξεων καὶ φράσεων 3) τὰ πρὸς σχηματισμὸν ἀπλοῦ λόγου ἀπαραιτήτα ἐκ τοῦ ἁμαλοῦ ἴδιος τυπικοῦ τῆς Γραμματικῆς καὶ ἐκ τοῦ Συντακτικοῦ ἐξαχθεσίων ἐκ τῶν ἐκδόσεων ἀναγνωσσομένων καὶ 4) Ποικιλία ἀσκήσεις εἰς τὸ γράφειν. Ὁραὶ 2.

ΤΑΞΙΣ Β'

1) Ἀνάγνωσις πεζῶν καὶ ποιητικῶν λογιωτικῶν ἐκ καταλλήλου βιβλίου. Ἀπομνημονεύσεις τῶν ἐκδόσεων ἀπαντοσῶν λέξεων καὶ φράσεων. 2) Συμπλήρωσις τῶν τυπικοῦ τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ. 3) Ἀσκήσεις εἰς τὸ διαλέγεσθαι καὶ γράφειν ἐπὶ θεμάτων λαμβανομένων ἐκ τῆς ζωῆς τοῦ σχολεῖου 4) Ἀνάγνωσις καὶ ἀνάλυσις εὐλόγητων παιδαγωγικῶν βιβλίων καὶ περιοδικῶν. Ὁραὶ 2.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Συντεγία τῶν ἐν τῇ Β' τάξει καθοριζομένων. Ὁραὶ 2.

IX. Στοιχεῖα Γεωπονίας καὶ Ζωοτεχνίας.

ΤΑΞΙΣ Α'.

1) Στοιχεῖα Γεωπονίας. Σχολικὸς κήπος καὶ ὀργάνωσις αὐτοῦ. Ὁ Ἀνθόκηπος καὶ λαχανόκηπος. Τὰ κυριώτερα τῶν ἐν Ἑλλάδι καλλιερούμενων καλλοπιστικῶν φυτῶν καὶ λαχανικῶν, καλλιέργεια, περιποίησις καὶ παρακολούθησις αὐτῶν ἐν τῇ Σχολῇ καὶ τῷ κήπῳ αὐτῆς.

2) Στοιχεῖα Ζωοτεχνίας: Πτηνοτροφία, μελισσοκομία, στροτροφία καὶ κοινολοτροφία εἰς τὰς σχετικὰς ἐγκαταστάσεις τῆς Σχολῆς. Ὁραὶ 2.

ΤΑΞΙΣ Β'.

1) Στοιχεῖα Γεωπονίας. Ὁ δεινρόκηπος, τὰ συνηθέτερα ὀροποφάρα δένδρα, καλλιέργεια, περιποίησις καὶ παρακολούθησις αὐτῶν ἐν τῇ Κήπῳ τῆς Σχολῆς, καλλιέργεια καὶ περιποίησις τῆς Ἑλαίας, τῶν δημητριακῶν καὶ τῆς ἀμπέλου.

2) Στοιχεῖα Ζωοτεχνίας. Ἐκτροφή, περιποίησις καὶ βελτίωσις τῶν κυριωτέρων κροστοκαργῶν, ἐπισποργῶν καὶ γαλακτοφόρων ζῴων εἰς τὰς σχετικὰς ἐγκαταστάσεις τῆς Σχολῆς. Γαλακτοκομία. Ὁραὶ 2.

IX. Μάθημα Γυμναστικῆς.

Διὰ τὴν σωματικὴν ἀσκίαν τῶν σπουδαστῶν τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλήσις. Σχολῆς Θεσσαλονίκης ἰσχύει κατ' ἀνάλογον τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς τῶν δύο ἀνωτάτων τάξεων τῶν Σχολείων τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

ΤΑΞΙΣ Α'.

1. Ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς σωματικῆς Ἀγωγῆς.
Α) πρῶται ἀρχαὶ τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς.
Β) σωματικὴ ἀγωγή τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων.
Γ) παρακμὴ τῆς ἀρχαίας σωματικῆς ἀγωγῆς καὶ τὰ αἴτια αὐτῆς.
Δ) σωματικὴ ἀγωγή κατὰ τοὺς Ῥωμαίους καὶ Βυζαντινοὺς χρόνους.
Ε) σωματικὴ ἀγωγή κατὰ τὸν Μεσαίωνα—Τὰ νεότερα συστήματα τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς.
Ζ) σωματικὴ ἀγωγή ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τοῦ 1834 μέχρι ἡμερῶν.

2. Ἐκ τῆς γενικῆς κινήσιολογίας.

Διάρσεις τοῦ ἀνθρώπινου σώματος. ὄργανικὰ συστήματα. ἄξονες, ἐπίπεδα καὶ ἐπιφάνειαι.

Γενικὰ περὶ ὁσίων καὶ τῆς συντάξεως αὐτῶν πρὸς ἄλληλα σύντομος ἐξέτασις τοῦ σκελετοῦ καὶ ἰδίων τοῦ θώρακος καὶ τῆς σπονδυλικῆς στήλης ἀπὸ μηχανικῆς ἀπόψεως.

Κινήσεις τῶν τμημάτων τοῦ σκελετοῦ, καὶ ἐπιδράσεις τῶν ἀσκήσεων ἐπὶ τῶν ὁσίων καὶ τῶν ἀρθρώσεων.

Γενικὴ ἐξέτασις τῶν μυῶν καὶ τῆς ἐνεργείας αὐτῶν ἀναλόγως τοῦ σχήματος καὶ τῆς θέσεως αὐτῶν.

Ἰδιότητες τῶν μυῶν, μηχανικὰ ἔργασις τῶν μυῶν, ζωικοὶ μύθοι. Σημασία τῆς βαρύτητος κατὰ τὰς διαφόρους στάσεις καὶ κινήσεις.

Μυτικὰ καύσις καὶ μυτικὸν κάματος. Μυτικὰ συνεργία, μυτικὴ συναρμογή, μυτικὴ ἀλοθισία.

Ἐπιδράσεις τῶν ἀσκήσεων ἐπὶ τῶν μυῶν καὶ τῆς ἐνεργείας αὐτῶν.

Γενικὰ περὶ τῶν ἀναπνευστικῶν, κυκλοφορικῶν, πεπτικῶν, νεφρικοῦ καὶ καλυπτηρίου συστημάτων καὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἀσκήσεων ἐπὶ αὐτῶν.

3. Ἐκ τῆς ἐιδικῆς κινήσιολογίας.

Σκοπὸς τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς. Μέσα τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς (κινήσις—ἀσκήσις).

Σημασία τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς διὰ τὴν ἐν γένει ἀγωγήν.

Μερικοὶ σκοποὶ τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς, εὐκαμψία, δύναμις, ταχύτης, συναρμωτικὴ ἱκανότης, δέξυτης μιᾶς ἀσκήσεως, σωματικὸν κάλλος, ὑγεία, χαρακτήρ, ἦθος, τάξις, πειθαρχία.

Διάρσεις τῶν ἀσκήσεων ἀναλόγως τῆς ἐξωτερικῆς τῶν μορφῆς (φυσικὰ καὶ τεχνικὰ), ἐλευθέρου καὶ ἐνδράγων, συνασκήσεως, ἀσκήσεις διὰ πορθητῶν ὀργάνων, ἀγωνιστικὰ ἀσκήσεις, παιδικὰ, ἔθνηκο χοροί).

Κατάταξις τῶν ἀσκήσεων κατὰ κατηγορίας ἀναλόγως τῆς μυικῆς ἐνεργείας (ἀσκήσεις τῶν ἐκτενιζόντων μυῶν, τῶν καμπτήρων μυῶν τῶν καμπτήρων ἄμα καὶ ἐκτενιζόντων).

Διάρσεις τῶν ἐλευθέρων γυμναστικῶν ἀσκήσεων κατὰ κατηγορίας, ἀναλόγως τῆς μυικῆς ἐνεργείας καὶ τῶν φυσιολογικῶν ἀποτελεσμάτων (ἀσκήσεις σκελῶν, ἀσκήσεις χειρῶν, ἀσκήσεις κεφαλῆς, σύνθετοι ἀσκήσεις σκελῶν καὶ χειρῶν, ἐκτάσεις κορμοῦ, διπλοῦσις, ἀσκήσεις ὁμών-αὐθένος-ράγως, ἀσκήσεις κοιλιακῶν μυῶν, στροφὰι τοῦ κορμοῦ καὶ πλάγιαι κλίψεις).

Βοηθητικὰ κατηγορία ἀσκήσεων (τακτικαὶ, διορθωτικαὶ, καταμεριστικαὶ, ἀναπνευστικαὶ).

Ἐντοπισμός, τόνος καὶ ρυθμὸς τῶν διαφόρων ἀσκήσεων.

Περιγραφή καὶ ἀνάλυσις τῶν διαφόρων ἀσκήσεων τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς τῶν Σχολείων τῆς Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως.

4. Ἐκ τῆς Διδακτικῆς καὶ Σωματικῆς Ἀγωγῆς. Ὁ διδασκαλὸς τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς καὶ τὸ ἔργον τοῦ.

Διασκευὴ χώρου εἰς γυμναστικὰ καὶ ἀγωνιστικὸν στίβον καὶ ὀργάνωσις Παιδικῶν Γυμναστηρίων.

Ἑγχειρῆ τῶν ἀσκήσεων, διόρθωσις καὶ πρόληψις τῶν σωματικῶν δυσμορφιῶν καὶ ἐπιδράσις αὐτῶν ἐπὶ τῆς σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ἐξελίξεως τοῦ παιδὸς.

Σημασία τῆς ὑπάρξεως ἢ προκλήσεως καταλλήλου συναισθηματικῆς καταστάσεως διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν σκοποῦμένων ὑπὸ τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς.

Πειθαρχία, γυμνασιῶν—σύνθεσις καὶ σκοπὸς αὐτῆς.

Γυμνασιῶν τῆς Α' καὶ Β' τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ Σχολεῖου, ἦτοι: Τακτικὰ ἀσκήσεις, Ἄλματτα, Ἀγωνιστικὰ ἀσκήσεις, Παιδικὰ Γυμνασιῶν τῆς Γ' καὶ Δ' τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ Σχολεῖου, ἦτοι: Τακτικὰ ἀσκήσεις, Γυμναστικὰ ἀσκήσεις (ἀσκήσεις σκελῶν, ἀσκήσεις χειρῶν, ἐκτάσεις κορμοῦ, διπλοῦσις, κατμεριστικὰ ἀσκήσεις ἀσκήσεις ὁμών-αὐθένος-ράγως, στροφὰι ἢ κλίψεις τοῦ κορμοῦ), Ἄλματτα, Ἀγωνιστικὰ ἀσκήσεις, Παιδικὰ ἔθνηκο χοροί.

Γυμνασιῶν τῆς Ε' καὶ ΣΤ' Τάξεως Δημοτικοῦ Σχολεῖου, ἦτοι τακτικὰ ἀσκήσεις, γυμναστικὰ ἀσκήσεις, (ἀσκήσεις

σκελών, άσκήσεις χειρών, έκτασεις κορμού, διπλώσεις, καταμεριστικά άσκήσεις, άσκήσεις ώμων, αχόνες-ράχες, άσκήσεις κοιλιακών μύων, πλάγιη κάμψις του κορμού, στροφαι του κορμού), "Άλματα, Παιδαί, Έθνικοί χοροί.

Βαθμολογική πρόοδος των γυμνασίων και σύνδεσις αυτών.

Άκρίβεια των άσκήσεων και σημιασίς αυτής (άφεινρία, τρομιά, τελική στάσις).

Αύξισις και Έλάττωσις τής έντάσεως των διαφόρων άσκήσεων τής γυμνασείας.

Τροποποιήσις και προσαρμογαι των γυμνασίων αναλόγως προς τας έκάστοτε ειδικάς συνθήκας (κόποισις μαθητών, κηρικη κατάστασις κ.λ.π.).

Όνοματολογία, των άσκήσεων και γραφική παράστασις αυτών.

Παράγγελλα και άπλοποιήσις παραγγέλματος. Παρακελεύσεις προς έκτέλεσις άσκήσεων.

Έκτέλεσις τών άσκήσεων κατά την μμητικήν μέθοδον, κατά παράγγελλα και κατά ρυθμικήν μέθοδον.

Διδασκαλίαι τών νέων άσκήσεων. Σημιασία τής Έπιστοτικής διδασκαλίαις των άσκήσεων.

Σφάλματα κατά τας άσκήσεις, πρόληψις και διόρθωσις αυτών.

Σύστημα έργασίας και προπαρασκευατικά του διδακάλου διά την διδασκαλίαν τής σωματικής Άγωγής.

Πρακτικά άσκήσεις των σπουδαστών (έπί των συμμαθητών εις την διδασκαλίαν των διαφόρων άσκήσεων των περιλαμβανομένων εις τό αναλυτικόν πρόγραμμα τής σωματικής άγωγής των σχολείων τής στοιχειώδους Έκπαίδευσως. Όραι 2.

ΤΑΞΙΣ Β'.

Αί εις την Β' τάξιν τής Άνωτέρας Έκκλησιαστικής Σχολής Θεσσαλονίκης διακείμενοι καθ' έβδομάδα άραι διά την ειδικήν θεωρητικήν και πρακτικήν κατάρτισιν των σπουδαστών εις τά τής σωματικής άγωγής των σχολείων τής Στοιχειώδους Έκπαίδευσως και εις τά τής Έξωσχολικής σωματικής άγωγής χρησιμοποιούνται ως κάτωθι :

α) Διά πρακτικά άσκήσεις των σπουδαστών (έπί των συμμαθητών των) εις την διδασκαλίαν των διαφόρων άσκήσεων των περιλαμβανομένων εις τό αναλυτικόν πρόγραμμα τής σωματικής άγωγής των σχολείων τής στοιχειώδους Έκπαίδευσως.

β) Διά εξάσκησιν των σπουδαστών εις την σύνθεσιν γυμνασίων καταλλήλων διά τας διαφόρους τάξεις του Δημοτικού σχολείου.

γ) Διά κηρικην επί των πρακτικών άσκήσεων των σπουδαστών.

δ) Διά φροντιστηριακάς άσκήσεις, κατά τας όποιαις θά συζητούνται διάφορα θέματα επί των ουσιωδεστέρων σημειών τής ειδικής Διδακτικής και Ξητήματα γενικής επιστημονικής μορφώσεως, προς διαπίστωσιν τής έπαρκείας και ώριμότητος τής γυμναστικής σκέψεως.

ε) Διά άσκήσεις εις τά τής οργανώσεως και διεξαγωγής σχολικών και έξωσχολικών άγώνων και γυμναστικών έορτών, καθώς επίσης και σχολικών έκδρομών και κατασκευάσεων.

στ) Διά την κατάρτισιν των σπουδαστών εις τά τής οργανώσεως και λειτουργίας φιλάθλων γυμναστικών και άγωνιστικών Σωματείων. Όραι 1

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Συνέχεις έν των όσων διδάσκονται εν τή Β' τάξει. Όραι 1

XI Μήθημα Μουσικής

ΤΑΞΙΣ Α'.

Α'. Φθόγγου, φθονγώσιμος Μέτρον 2/4. Μείζων κλίμαξ Ντό. Διαστήματα 2ας. Παύσις ήμισιος και τετάρτου. Σύνθεσις προσώδιας σύνθεσις διαρκείας. Μέτρον 4/4. Παύσις ολοκληρών. Διαστήματα 3ης. Ρυθμική άγωγή. Διαστήματα 4ης. Όγδοα, παύσις όγδου. Έλλειπές μέτρον. Στιγματική διαρκείας. Μέτρον 3/4. Διαστήματα 5ης 6ης. Δέκατα

Έκτα. Παρεστιγμένα Όγδοα. Παύσις δεκάτου Έκτου. Διαστήματα 7ης και 8ης. Σημεία άλλιώσεως (μετασχηματισμός δι' αυτών των άποστασίων μεταξύ συνεχών φθόνγων, ήμισιόν, τόνοσ, τριημιτόνιον, έναρμόνιον φθόνγου). Όλαι αι μείζονες κλίμακες μετά δίσεως και ύφέσεων. Τρίηχον. Μέτρα 3/8, 6/8, 7/8. Διπλή στιγματική Έλάσσονες κλίμακες. Μονόφωνα και δίφωνα άσματα. Κανόνες. Μουσική υπαγόρευσις. Β'. Τετράχορδον

Περιγραφή του όργάνου. Προπαρασκευαστικά γυμνάσματα λαβής του Όργάνου, χειρισμός του τόξου και στάσεως έν γένει.

Άσκήσεις επί των 4 χορδών μέ παύσεως ήμισιος και είτα μέ παρεστιγμένα ήμιση και παύσεως τετάρτου. Άσκήσεις χρήσεως δακτύλων τής άριστεράς χειρός επί τής χορδής. Λά κατόπι επί τής χορδής Ρέ μέ Φά και τέλος επί τής χορδής Σόλ. Άσκήσεις φθόνγων ήνωμένων. Άσκήσεις χορδίσματος. Άσκήσεις επί δύο χορδών, κλίμαξ σόλ μείζων επί όλων των χορδών και διάφορα γυμνάσματα επί αυτής. Άσκήσις προς έκτέλεσιν του Ντό επί τής χορδής Μι διά τής έκτάσεως του 4ου δακτύλου επί τής πρώτης θέσεως. Άσκήσις εύνηνσίας των δακτύλων επί των φθόνγων τής κλίμακος Ντό. Μείζων κλίμαξ του Ντό. Άσκήσις όλου του τόξου. Διάφοροι τρόποι του τόξου.

Άσκήσις επί των διαστημάτων 3ης, 4ης, 5ης, 6ης, 7ης, 8ης έν δίφωνα. Γυμνάσματα επί τής μείζονος κλίμακος του φά. Άσκήσις τριήχων.

Γ'. Μανδολίνον

Περιγραφή του όργάνου, χορδαι, πλήκτρον, στάσις, θέσις χειρών. Άσκησις προς εκμάθησιν τρέμλου. Θέσις των φθόνγων επί του μανδολίνου προκαταρκτικά άσκήσις επί έκάστησ χορδής μέ όλόκληρον και ήμισυ. Τόνος Ντό μείζων και σόλ. Κλίμαξ, συγχορδία, άρπια. Άσκήσις ολοκληρών, ήμισιον και τετάρτον μέ σύνθεσιν και στιγματικήν διαρκείας, σχετικας παύσεως, σημεία άλλιώσεως, επαναλήψεως, παραπομπής κορανίδος. Έλλιπη μέτρα 2/4, 3/4 και 4/4. Όγδοα και διάφοροι τρόποι έκτέλεσεως αυτών.

Έπέκτασις 4ου δακτύλου υπέρωον κανονικής θέσεως προς έκτέλεσιν του Ντό επί τής χορδής Μι (1η θέσις). Έλάσσων κλίμαξ του Λά (άρμονική και μελωδία).

Μείζονες κλίμακες, Ρέ, Λά, Φά, Σι ύρεσις μέ τας σχετικας των άλλώσεων. Παύσις όγδου. Αντιγρονισμός. Μέτρον 3/8, 6/8, 9/8, 12/8 εις βραδείαν, μετρίαν και ταχυείαν άγωγήν. Ημιση και τετάρτα δις παρεστιγμένα. Συγκοπή. Μέτρον 2/2. Σύνθεσις δύο ή περισσοτέραν όγδών επί τής αυτής χορδής ή επί διαφόρων χορδών. Τρίηχη όγδών. Μέτρον 3/4 εις μέλι κίνησιν. Τόνος μέ ύρεσις μείζων και Ντό άλλώσεων. Μέτρον 7/8 και εφαρμογή αυτού εις δημόδη Έλληνική ή χορούς. Άσκήσις χορδίσματος.

Έκκλησιαστική Μουσική.

Είσαγωγή. Όρισμός Έκκλησιαστικής μουσικής, έννομα φθόνγων, χαρακτηριστές τής ποσότητος. Κλίμαξ, μαρτυρία διατονικών φθόνγων. Φορμιά διατονικά. μέτρα. ρυθμική κινήσις. Ρυθμική άγωγή, γυμνάσματα συνεχούς κινήσεως των φθόνγων (διαστήματα δευτέρας) χαρακτηρες του χρόνου αυξανόντες του χρόνου. Σωματι ή παύσεως. Γυμνάσματα υπερβατής κινήσεως των φθόνγων (3ης, 4ης 5ης 6ης 7ης και 8ης). Χαρακτηρες του χρόνου διαυρύνοντες τον χρόνον. Γυμνάσματα μέ γοργά. Συνεχές ελαφρόν. Γυμνάσματα μέ δίγοργον και τρίγοργον. Χαρακτηρες του χρόνου διαυρύνοντες και αυξανόντες τον χρόνον. Γυμνάσματα μέ γοργόν ήμιόλιον και δίγοργον. Χαρακτηρες τής εκφράσεως ή ποιότητος γενικής. Σημεία άλλιώσεως (ύρεσις και δίεσις) κλίμαξ κατά τριωνίων.

Πλήν των πρακτικών άσκήσεων και άσμάτων εφαρμογής των ανωτέρω κρηλατών θά διδασχούν : άπολυτικά. κοντάκια και προσώδια διατονικού και έναρμόνιου ήφους. Δοξολογία σύντομος του ερημολογικού είδους. Λειτουργικά ύμνοι. Ο Ακάθιστος Όμνος και άσματα τινα τής Μεγάλης Έβδομάδος και του Πάσχα. Όραι 4

ΤΑΞΙΣ Β'.

Ἄπλῃ ἔννοια τριφώνου συγχορδίας. Συγχορδία 5ης δεσποφύσης μεθ' 7ης. Μέτρον 2/2. Συγκοπτή. Ἀντιτροπαιμὸς. Τριακοστὰ δευτέρα. Παρεστημένα δέκατα ἕκτα. Διάρκεια τοῦ τόνου εἰς ἂν ἀνέξει μουσικὸν τεμάχιον. Μετατροπία. Κλίμαξ Φά. Προσφθία, χρωματισμοί, μεταφορά, καλλιπαιμοί.

Στοιχεῖα ἐκ τῆς Ἱστορίας τῆς μουσικῆς. Ἐκμύθησις ἐπαρχοῦ ἀριθμοῦ παιδαγωγικῶν ἀσμάτων (Ἐκκλησιαστικῶν προσεγγίων, δημωδῶν, πατριωτικῶν, φυσιολατρικῶν) καταλλήλων διὰ τὸ δημoticὸν σχολεῖον. Ἀσκήσις δοκίμων εἰς τὴν διεύθυνον σχολικοῦ ὄργανου χοροῦ. Διδακτικὴ τῆς μελοδίας. Παιδαγωγικὰ ἄσματα μεθ' ὑποδειγματικῶν διδασκαλιῶν. Πρακτικὰ ἀσκήσεις δοκίμων. Τετράχορδον

Ἀσκήσεις ἐπὶ μέρους τοῦ τῶσου (βάσις, κορυφή, μέσον) Ἀσκήσεις ἐπὶ παρεστημένων ἡμίσεος καὶ τετάρτου. Ἀσκήσεις ἐπὶ χρωματικῶν ἡμιτονίων καὶ ἐπὶ τῆς χρωματικῆς κλίμακος τοῦ Σόλ. Ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν ἑλασσάνων κλίμακων Λά καὶ Μι. Ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν κλίμακων μεζόνων Ρέ καὶ Ἐλάσσονος Σι. Ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν μέτρον 3/8, 6/8. Ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν κλίμακων Λά μεζόνων καὶ Φά Ἐλάσσονος. Ἀσκήσεις ἐπὶ φθόγγων ἠγόμενων καὶ ἔπειτα χωρισμένων μεθ' ἐναλλαγῆν τῶν χορδῶν. Ἀσκήσεις ἐπὶ τῆς Ἐλάσσονος Ρέ. Ἀσκήσεις ἐπὶ φθόγγων διακεκομμένων διὰ μιᾶς κινήσεως τοῦ τόδου. Ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν κλίμακων Μι μεζόνων καὶ τῶν σχετικῶν αὐτῆς ἑλασσάνων. Ἀσκήσεις ἐπὶ τρήλων μεθ' ἐναλλαγῆς τῶν χορδῶν. Ἀσκήσεις ἐπὶ δεκάτῳ ἕκτῳ. Ἀσκήσεις ἐπὶ τῆς κλίμακος Μι καὶ μετὰ τῶν σχετικῶν αὐτῆς ἑλασσάνων. Ἀσκήσεις ἐπὶ ὄσων καὶ παρεστημένων καὶ ἴσων ἠγόμενων καὶ ἔπειτα χωρισμένων, μεθ' διαφόρων τρόπων τοῦ τόδου. Ἀσκήσεις συγχορδῶν καὶ καλλιπαιμιῶν. Ἀσκήσεις εἰς ἑλασσάνων κλίμακας καὶ μεζόνων μετὰ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἄσπιμων. Στοιχειώδη γυμνάσματα ἐπὶ τῆς γ'. θέσεως. Συστηματικὴ διὰ τὸ βιβλίον μελέτη ἐπαρχοῦ ἀριθμοῦ σχολικῶν ἀσμάτων.

Μανδολίνον

Δέκατα ἕκτα μεθ' ἑλασσάνων ρυθμικὰς μορφὰς εἰς μέτρα 2/4, 3/4, 4/4, 3/8 καὶ 6/8. Παρεστημένα ἄσματα. Κλίμαξ μεθ' ἑλασσάνων. Ἐπέρισις (μακρὰ καὶ βραχέα).

Δέκατα ἕκτα καὶ ὀλίθημα τοῦ πλήκρου. Κλίμαξ ντὸ δέσις ἑλασσάνων. Κλίμακας Λά ὕψους μεζόνων καὶ Φά Ἐλάσσονος. Σι μεζόνων καὶ Σόλ διέσεις ἑλασσάνων. Χρωματικὴ κλίμαξ τοῦ σόλ. Ἀσκήσεις ἀναγνώσεως ἐκ πρώτης ὕψεως. Συστηματικὴ μελέτη ἐπαρχοῦ ἀριθμοῦ σχολικῶν ἀσμάτων.

Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ

Διαρτήση σημεῖα ἀλλοιώσεως. Χρωματικὰ τετράχορδα καὶ φθοραί, φθοραὶ ἐναρμονίου γένους. Εἰδικαὶ φθοραί. Θεωρία τῶν ἠγῶν. Ἄσματα ἐφαρμογῆς τῶν ἀνωτέρω κεφαλαίων. Ἀπολυτικά, κοντάκια καὶ προσόμοια χρωματικῶν γένους. Λειτουργικὸν ὕμνον, ἰδιόμελα ὁκτώηχος. ὄραι 3

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Συνέχεια τῶν ὄσων διδάσκονται ἐν τῇ Β'. τάξει ὄραι 3

VII. Τεχνικά.

ΤΑΞΙΣ Α'.

Α' Καλλιγραφία.

Ἐλευθέρα γραφὴ καὶ στοργυλὴ—Ἀνάπτυξις τῆς ἀτομικῆς γραφῆς ἐλάσσου μαθητοῦ εἰς τὸ ἀπλοῦν συμμετρικὸν καὶ ἐναρμονιστικόν—Ἡ γραφὴ ὡς μέσον διακοσμητικῆς.

Β' Ἰγνογραφία.

Ἰγνογράφους ἐπὶ τοῦ χάρτου διὰ μολυβίων μαζῶν καὶ ἐγχρωμάτων καὶ ἐπὶ τοῦ πίνακος διὰ κημιδιῶν λευκῶν καὶ ἐγχρωμάτων.

α) Διδακτικὰ γεωμετρικῶν σχεδίων ἐκ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἀπὸ μνήμης ἀντικειμένων τῶν διαφόρων μαθημάτων, ἀνθρώπων καὶ ζώων ἐν ὄσσει καὶ κινήσει, ἀνθέων καὶ

καρπῶν κ.λ.π. β) Ἐλευθέρα ἐξ ἐφαρμογῆς παραμυθίων, μύθων, διηγημάτων, ἱστορημάτων, περιγραφῶν, συνθέσεων κ.λ.π.

Ἐβρεσις τῶν τυπικῶν γραμμῶν καὶ σχηματοποιήσεως τῶν Ἰγνογραφουμένων. Διακοσμητικὴ Ἰγνογραφία. Μελέτη τῆς Ἑλληνικῆς διακοσμητικῆς. γ) Χειροτεχνία διάφοροι μεθ' ἑαυτῆν, χαρτοκοπτικὴ, χαρτοκολλητικὴ, καλαθοπλεκτικὴ, χαρτοπλεκτικὴ.

Ἐργασία διὰ χάρτονου, κατασκευὴ γεωμετρικῶν στερεῶν.

Πλαστοὶ ἀντικειμένων τῆς φύσεως καὶ τῶν διαφόρων μαθημάτων. Ἀνάγλυφα. Ἀμμοπλαστικὴ Ὑψοτεχνία. ὄραι 3.

ΤΑΞΙΣ Β'.

Α) Ἰγνογραφία ὡς ἐν τῇ Α' τάξει, ἐπὶ δέ :

α) Ὑδατογραφία ἐκ τοῦ φυσικοῦ, ἀπὸ μνήμης καὶ ἑλευθέρα καὶ β) στοιχεῖα προοπτικῆς.

Β) Χειροτεχνία. Βιβλιοδετικὴ — Σχολικὴ ἔξοτεχνία. Ὑδολυπτικὴ καὶ συρματοτεχνία. ὄραι 3.

Ὁρολόγιον Πρόγραμμα Διαδασκομένων

ΜΑΘΗΜΑΤΟΝ ΑΝΟΤ. ΕΚΚΛΗΣ. ΣΧΟΛΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ.

Μαθήματα	Τάξις Α'	Τάξις Β'	Τάξις Γ'
α) Θεολογικὰ	ὄραι	ὄραι	ὄραι
1. Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Π. Δ. μετὰ στοιχείων Γ. Γεωγραφίας καὶ βιβλ. Ἀρχαιολογίας.....	2	—	—
2. Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία.....	2	2	—
3. Ἐρμηνεῖα Παλ. Διαθήκης.....	—	2	—
4. Εἰσαγωγὴ καὶ Ἐρμηνεῖα Καινῆς Διαθήκης.....	2	—	—
5. Ἐρμηνεῖα Καινῆς Διαθήκης.....	—	2	2
6. Ἐρμηνεῖα Πατέρων.....	—	—	3
7. Πατρολογία.....	—	—	2
8. Λειτουργικὴ μετὰ στοιχείων Χριστ. Ἀρχαιολογίας.....	2	—	—
9. Δογματικὴ.....	—	2	2
10. Ἡθολογία—Ἀγριολογία.....	—	—	2
11. Κατηχητικὴ.....	—	2	—
12. Ἀσκήσεις Κατηχητικῆς.....	—	—	1
13. Ἀπολογητικὴ.....	—	—	2
14. Ὀμολογητικὴ.....	—	1	—
15. Ἀσκήσεις ὁμολογητικῆς.....	—	—	2
16. Ποιμαντικὴ.....	—	—	2
17. Τυπικὸν καὶ ἀσκήσεις Τελετουργικῆς.....	—	—	1
β) Παιδαγωγικά			
1. Γενικὴ Παιδαγωγικὴ.....	2	1	—
2. Ἱστορία Παιδαγωγικῆς.....	2	—	—
3. Γενικὴ Διδακτικὴ.....	—	3	—
4. Εἰδικὴ διδακτικὴ.....	—	—	3
5. Διδακτικὰ ἀσκήσεις καὶ Φροντιστήρια.....	—	4	4
γ) Ψυχολογία καὶ Φιλοσοφικὰ μαθήματα			
1. Γενικὴ Ψυχολογία.....	2	—	—
2. Εἰδικὴ ψυχολογία (Ψυχολογία Παιδῶν καὶ Ἐφήβου).....	—	2	—
3. Φιλοσοφικά.....	2	2	—
4. Χριστιανικὴ ἠθικὴ καὶ Χριστιανικὴ Κοινωνιολογία.....	—	—	3
δ) Μαθήματα Δημοσίου καὶ Ἐκκλησ. Δικαίου			
1. Ἀγωγὴ τῶν Παιδῶν μετὰ στοιχείων Δημοσ. Δικαίου καὶ πολιτ. Ὄλιονομίας.....	2	—	—
2. Κανὼν. Ἐκκλησ. Δικαίου.....	—	—	2
3. Σχολικὴ Νομοθεσία.....	—	1	—

ε) Ἀρχαία-Νέα Ἑλληνική Λογοτεχνία	4	2	2
στ) Ὑγιεινὴ καὶ σωματολογία παιδῶν πρῶται βοηθία	1	1	-
ζ) Ἐναί γλώσσα (Γαλλικὰ ἢ Ἀγγλικὰ ἢ Γερμανικὰ)	2	2	2
η) Γεωπονικὰ (Στοιχεῖα Γεωπονίας καὶ Ζωοτεχνίας)	2	2	-
θ) Φυσιολογικὰ	2	2	-
ι) Μουσικὴ (Ἑκκλησι. Μουσικὴ Ἐνόργανοι Μουσικὴ Ὡδὴ)	4	3	3
ια) Τεχνικὰ (Καλλιγραφία - Χειροτεχνία-Ἱστογραφία)	3	3	-
ιβ) Γυμναστικὴ	2	1	1
Σύνολον ὁρῶν	38	40	39

Ἄρθρον 5.

¶ ΣΤΑ ΑΝΩΤΕΡΑ ΕΚΚΛΗΣ. ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ

Ἀρχαία Γλώσσα καὶ Ἀρχαία κείμενα.

ΤΑΞΙΣ Α΄

Ὅροι 6.

1. Ἀνάγνωσις, ἔρμηνεια καὶ αἰσθητικὴ καὶ κριτικὴ ἀνάγνωσις ἀρχαίων κειμένων, ἰδίᾳ ἐκ τοῦ Πλουτάρχου (Ἠθικά, Βίοι Παράλληλοι) ἀποστολικοὶ πατέρες καὶ Ἑκκλησι. συγγραφεῖς.

2. Ἀσκήσεις εἰς τὴν ὀρθὴν χρῆσιν τῆς ἀπλῆς καθαρευούσης.

ΤΑΞΙΣ Β΄

Ὅροι 6.

Ἀνάγνωσις, ἔρμηνεια καὶ αἰσθητικὴ καὶ κριτικὴ ἀνάγνωσις ἀρχαίων κειμένων ἰδίᾳ ἐκ τοῦ Πλάτωνος (Πολιτεία-Νόμοι) καὶ Ἀριστοτέλους (Πολιτικά-Ἠθικά Νομομαχία).

Φιλοσοφικά

ΤΑΞΙΣ Α΄

Ὅροι 3.

Εἰσαγωγή εἰς τὴν ἀρχαίαν φιλοσοφίαν καὶ φιλοσοφίαν τῶν πατέρων.

Ἔννοια καὶ ἔργον τῆς Φιλοσοφίας. Φιλοσοφία καὶ Ἐπισημὴ. Φιλοσοφία καὶ Ὁρησκεία. Κλάδοι τῆς Φιλοσοφίας.

Γνωσιολογία. Ἡ γνώσις. Τὸ Ἄνωτον τῆς γνώσεως καὶ σχετικὰ θεωρία (δογματισμὸς, σκέψις, κριτικὴ θεωρία).

Ἡ πηρὴ τῆς γνώσεως. Ἡ νόσησις, ἡ ἐμπειρία τὸ συναίσθημα. Ἡ οὐσία τῆς γνώσεως καὶ αἱ σχετικὰ θεωρία. Γνώσις πραγμάτων, γνώσις προσώπων, γνώσις ἐνοσίων καὶ γνώσις ἀξιών.

Στοιχεῖα αἰσθητικῆς. Ἡ φύσις τοῦ ὄρατου. Τὸ ὄρατον ἐν τῇ φύσει καὶ τῇ Τέχνῃ. Ἡ σχέσις τῆς Τέχνης πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ ἠθικήν. Ἡ Καλλιτεχνικὴ δημιουργία. Τὰ εἶδη τοῦ ὄρατου (τὸ ὑψηλόν, τὸ χαρτεν, τὸ κυρίως ὄρατον, τὸ τραγικόν, τὸ κωμικόν). Ἡ διὰ τῆς Καλλιτεχνικῆς παραστάσεως ἐκφραστικὴ δύναμις τῶν ἰδῶν καὶ ἀξιών.

Ἡ περὶ κόσμου θεωρία. Ἡ ἐνταξίς τῆς περὶ τοῦ Κόσμου καὶ τῆς ζωῆς θεωρίας εἰς τὴν περὶ θεοῦ θεωρίαν.

Εἰσαγωγή καὶ ἔρμηνεια Παλαιᾶς Διαθήκης μετὰ στοιχείων Ἱερᾶς Γεωγραφίας καὶ βιβλικῆς Ἀρχαιολογίας,

ΤΑΞΙΣ Α΄

Ὅροι 3.

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν πρώτην τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἑκκλησι. Σχολῆς Θεσσαλονίκης μετ' ἔρμηνειας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐκ τοῦ κειμένου τῶν Ὁ'.

ἔρμηνεια Παλαιᾶς Διαθήκης.

ΤΑΞΙΣ Β΄

Ὅροι 2.

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν δευτέραν τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἑκκλησι. Σχολῆς Θεσσαλονίκης.

Εἰσαγωγή καὶ ἔρμηνεια Καινῆς Διαθήκης.

ΤΑΞΙΣ Α΄

Ὅροι 3.

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν πρώτην τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἑκκλησι. Σχολῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἐκ τῆς διδασκομένης ὕλης εἰς τὴν Β' τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἑκκλησι. Σχολῆς Θεσσαλονίκης, ἔρμηνεια περικοπῶν ἐκ τοῦ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου.

ΤΑΞΙΣ Β΄

Ὅροι 2.

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν δευτέραν τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἑκκλησι. Σχολῆς Θεσσαλονίκης.

Εἰσαγωγή καὶ ἔρμηνεια Καινῆς Διαθήκης.

ΤΑΞΙΣ Α΄

Ὅροι 3.

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν πρώτην τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἑκκλησι. Σχολῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἐκ τῆς διδασκομένης ὕλης εἰς τὴν Β' τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἑκκλησι. Σχολῆς Θεσσαλονίκης, ἔρμηνεια περικοπῶν ἐκ τοῦ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου.

ἔρμηνεια Καινῆς Διαθήκης.

ΤΑΞΙΣ Β΄

Ὅροι 3.

ἔρμηνεια περικοπῶν ἐκ τῶν πράξεων τῶν Ἀποστόλων ὡς ἐν τῇ Β' τάξει τῆς Ἀνωτ. Ἑκκλησι. Σχολῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἔρμηνεια τῶν ἐλακτοτέρων περικοπῶν ἐκ τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ ἐκ τῶν καθολικῶν ἐπιστολῶν.

Πατρολογία.

ΤΑΞΙΣ Α΄

Ὅροι 2.

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν Τρίτην τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἑκκλησι. Σχολῆς Θεσσαλονίκης.

ἔρμηνεια Πατέρων.

ΤΑΞΙΣ Α΄

Ὅροι 1.

Ἀνάγνωσις καὶ ἔρμηνεια Ἐκλεκτῶν περικοπῶν ἐκ τῶν Πατέρων τῆς Ἑκκλησιᾶς (ἢ πρὸς Διόγνητον Ἐπιστολὴ, ἐκ τῶν ἐπιστολῶν Ἰγνατίου Ἀντιοχείας καὶ Πολυκαρπῶν Σμύρνης κλπ.).

ΤΑΞΙΣ Β΄

Ὅροι 3.

Ἀνάγνωσις καὶ ἔρμηνεια ἐξ ἔργων τοῦ Μ. Ἀθανασίου, Βασιλείου πρὸς νέους καὶ Ἐπιτάριον, Χρυσόστομου λόγιοι περὶ Ἱερουσῆς καὶ λόγος πρὸς Εὐτρόπιον ἐν λιμῷ καὶ αὐτῷ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου συνακτικῆς λόγος, Ἱεροῦ Φωτίου, Νικοδήμου, Μηνιάτη, Νικηφόρου Θεοτόκη καὶ Καλλιμάχου.

Ἑκκλησιαστικὴ Ἱστορία.

ΤΑΞΙΣ Α΄

Ὅροι 2.

Ἀπὸ τῆς Ἰδρύσεως τῆς Ἑκκλησιᾶς μέχρι τοῦ σχίσματος, ἐξαίρομένων τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων.

ΤΑΞΙΣ Β΄

Ὅροι 2.

Ἀπὸ τοῦ σχίσματος μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Δογματικὴ

ΤΑΞΙΣ Α΄

Ὅροι 2.

Εἰσαγωγή εἰς τὴν Δογματικὴν αἰ πηγαί τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, ἡ περὶ Θεοῦ, Ἀγγέλου, Κόσμου καὶ ἀνθρώπων Ὀρθόδοξος Διδασκαλία.

ΤΑΞΙΣ Β΄

Ὅροι 2.

Τὸ ἀπολυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Κυρίου κλπ. ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν τρίτην τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἑκκλησι. Σχολῆς Θεσσαλονίκης.

Ἀπολογητικὴ

ΤΑΞΙΣ Β΄

Ὅροι 2.

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν τρίτην τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἑκκλησι. Σχολῆς Θεσσαλονίκης.

Κατηχητικὴ

ΤΑΞΙΣ Α΄

Ὅροι 2.

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν δευτέραν τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἑκκλησι. Σχολῆς Θεσσαλονίκης.

Ὁμολητικὴ

ΤΑΞΙΣ Α΄

Ὅροι 2.

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν δευτέραν τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἑκκλησι. Σχολῆς Θεσσαλονίκης.

Ἀσκήσεις Κατηχητικῆς

ΤΑΞΙΣ Β΄

Ὅροι 2.

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν δευτέραν τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἑκκλησι. Σχολῆς Θεσσαλονίκης.

Ὁμολητικὴ

ΤΑΞΙΣ Α΄

Ὅροι 2.

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν δευτέραν τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἑκκλησι. Σχολῆς Θεσσαλονίκης.

Ἀσκήσεις Ὁμολητικῆς

ΤΑΞΙΣ Β΄

Ὅροι 2.

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν δευτέραν τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἑκκλησι. Σχολῆς Θεσσαλονίκης.

Ἀσκήσεις Ὁμολητικῆς

ΤΑΞΙΣ Α΄

Ὅροι 2.

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν δευτέραν τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἑκκλησι. Σχολῆς Θεσσαλονίκης.

Ἀσκήσεις Ὁμολητικῆς

ΤΑΞΙΣ Β΄

Ὅροι 2.

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν δευτέραν τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἑκκλησι. Σχολῆς Θεσσαλονίκης.

Τυπικὸν καὶ ἀσκήσεις τελετουργικῆς

ΤΑΞΙΣ Β' Ὅραι 2
Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν Τρίτην τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἐκκλησ. Σχολῆς Θεσσαλονίκης.

Ἑυμολογία - Ἀγιολογία

ΤΑΞΙΑ Α' Ὅραι 2
Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν Τρίτην τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἐκκλησ. Σχολῆς Θεσσαλονίκης.

Λειτουργικὴ μετὰ στοιχείων Χριστιανικῆς Ἀρχαολογίας.

ΤΑΞΙΣ Α' Ὅραι 2,

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν πρώτην τάξιν τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλησ. Σχολῆς Θεσσαλονίκης. Χριστιανικὴ ἠθικὴ μετὰ στοιχείων Χριστιανικῆς Κοινωνιολογίας

ΤΑΞΙΣ Β' Ὅραι 3

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν Τρίτην τάξιν τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης. Ποιμαντικὴ-Ἐνοριακὴ δρᾶσις.

ΤΑΞΙΣ Β' Ὅραι 4.

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν τρίτην τάξιν τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλησ. Σχολῆς Θεσσαλονίκης.

Κανονικὸν καὶ Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον

ΤΑΞΙΣ Β' Ὅραι 2.

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν τρίτην τάξιν τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης. Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ.

ΤΑΞΙΑ Α' Ὅραι 2.

Θεωρητικὴ διδασκαλία τοῦ μαθήματος. Φωνητικὴ ἀσκήσις διὰ τὴν καθαρὰν ἐξαγγελίαν τῶν φθόγγων καὶ τὴν ὀρθὴν ἀπαγγελίαν. Εἰσαγωγή εἰς τὸ θεωρητικὸν καὶ πρακτικὸν τῆς Ἐκκλησ. Μουσικῆς ἐν περιλήψει. Πρακτικὴ ἐκμάθησις τῶν διατονικῶν ἤχων. Ἀπολυτικὰ κοντάκια ἐκφώνησις εἰσοδικῶν.

ΤΑΞΙΣ Β' Ὅραι 2.

Θεωρητικὴ διδασκαλία τοῦ μαθήματος καὶ πρακτικὴ ἐκμάθησις τῶν χρωματικῶν καὶ ἐναρμονίων ἤχων. Ἀπολυτικὰ κοντάκια, ἐκφώνησις, εἰσοδικῶν. Ἄσματα ὄλων τῶν Ἱερῶν τελευτῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὡς καὶ ὀρισμένα κατηχητικὰ τοιαῦτα.

Στοιχεῖα Ὑγιεινῆς καὶ Πρώται Βοήθειαι.

ΤΑΞΙΣ Β' Ὅραι 1.

Σωματολογία. Ἀτομικὴ Φυσιολογία καὶ Ὑγιεινὴ τῶν ὀργάνων καὶ συστημάτων τοῦ ἀνθρώπινου σώματος.

Περὶ ἀέρος, ὕδατος, ἐδάφους, διατροφῆς, ἐνδομακίας καὶ κατοικίας τοῦ ἀνθρώπου.

Μικροβιολογία, λοιμώδη νοσήματα (Μικροβίαι, τρόπος μεταδόσεως λοιμωδῶν νόσων, προφύλαξις, ἐμβολιασμοὶ, ἀπολυμανσις) μετ' ἐπιδείξεων καὶ κατὰ τὸ δυνατόν ἐφαρμογῶν.

Περὶ νεκροταφείων.

Νοσηλευτικὴ: Περιοποίησις πασχόντων ἐν λοιμωδῶν νόσων. Αἱ πρώται βοήθειαι πάσης μορφῆς. Πρόχειρον Φαρμακείων.

Στοιχεῖα Γεωπονίας καὶ Ζωοτεχνίας.

ΤΑΞΙΑ Α' Ὅραι 1.

Στοιχεῖα Γεωπονίας.

Ὁ Ἀνθόκηπος καὶ λαχανόκηπος. Τὰ κυριώτερα τῶν ἐν Ἑλλάδι καλλιέργουμένων καλλωπιστικῶν φυτῶν, φυτῶν καὶ λαχανικῶν, καλλιέργεια, περιποίησις καὶ παρακαλούθησις αὐτῶν ἐν τῷ φροντιστηρίῳ καὶ τῷ κήρῳ αὐτοῦ.

Στοιχεῖα Ζωοτεχνίας:

Πτηνοτροφία, μελισσοκομία, στροφοτροφία καὶ κουνιλοτροφία εἰς τὰς σχετικὰς ἐγκαταστάσεις τοῦ Φροντιστηρίου.

ΤΑΞΙΑ Β' Ὅραι 1.

Στοιχεῖα Γεωπονίας:

Ὁ δειροκόπος. Τὰ συνθέτερα ὀπωροφόρα δένδρα, καλλιέργεια, περιποίησις καὶ παρακολούθησις αὐτῶν ἐν τῷ κήρῳ τοῦ φροντιστηρίου. Καλλιέργεια καὶ περιποίησις τῆς ἐλαίας, τῶν δημητριακῶν τῆς ἀμπέλου.

Στοιχεῖα Ζωοτεχνίας:

Ἐκτροφῆς, περιποίησις καὶ βελτίωσις τῶν κυριωτέρων κρεοπαρογῶν καὶ γαλακτοπρῶτων ζώων εἰς τὰς σχετικὰς ἐγκαταστάσεις τοῦ Φροντιστηρίου-Γαλακτοκομεία.

Ἐξὴν Γλώσσα.

(Γαλλικὴ ἢ Ἀγγλικὴ) ὄραι 3

ΤΑΞΙΑ Α'.

α) Γαλλικὰ.

Ἀσκήσις εἰς τὸ Γαλλιστὶ διελέγεσθαι καὶ γράφειν ἐπὶ θεμάτων λαμβανομένων ἐκ τῆς ζωῆς τοῦ Φροντιστηρίου. Ἀνάγνωσις ἐκλεκτῶν διηγημάτων καὶ λυρικῶν ποιημάτων.

ΤΑΞΙΑ Β' ὄραι 2

Ὡς καὶ ἐν τῇ πρώτῃ τάξει.

ἢ β) Ἀγγλικὰ.

ὄραι 3

ΤΑΞΙΑ Α'.

1. Φωνητικὰ καὶ συλλαβιστικὰ ἀσκήσις ἐπὶ λέξεων καὶ φράσεων ἐξ ἀμέσου ἐποπτικῆς διδασκαλίας (5-6) μαθήματα.

2. Ἀνάγνωσις καὶ Ἑρμηνεία φράσεων καὶ ἀπλουστάτων περιγραφῶν καὶ διηγησῶν ἐξαγομένων ἐξ ἀμέσου καὶ ἐποπτικῆς διδασκαλίας καὶ ἀναφερομένων εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Φροντιστηρίου μετὰ σχετικῶν πρὸς τὴν ὕλην ταύτην ἀνογνωσιμάτων. Ἀπομνημονεύσις τῶν ἐκάστοτε ἀπαντῶσων νέων λέξεων καὶ φράσεων. Τὰ πρὸς συζητησίων ἀπλοῦ λόγου ἀπαραίτητα ἐκ τοῦ τυπικοῦ τῆς γραμματικῆς καὶ τοῦ συντακτικοῦ ἐξαγοόμενα ἐκ τῶν ἐκάστοτε ἀναγγλωσκομένων. Ἀσκήσεις εἰς τὸ γράφειν.

ΤΑΞΙΑ Β' ὄραι 2

Ὡς καὶ ἐν τῇ πρώτῃ τάξει.

Νεοελληνικὰ.

(Ἐθόσεις καὶ Νεοέλληνες συγγραφεῖς)

ΤΑΞΙΑ Α' ὄραι 2

Σύντομος εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Νεοελληνικὴν λογοτεχνίαν. Ἡ θρησκεία ἐν τῇ Νεοελληνικῇ Πεζογραφίᾳ καὶ ποιήσι. Ἀνάγνωσις καὶ κριτικὴ ἀνάλυσις ἐκλεκτῶν ἔργων (πεζογραφημάτων καὶ ποιημάτων) τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων λογοτεχνῶν, σχετικῶν πρὸς τὸν θρησκευτικὸν βίον τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας (Κοροῆς, Παπαδιαμάντης, Μωραϊτιδῆς κλπ.).

Ἀνάγνωσις καὶ ἐπεξεργασία ἐκλεκτῶν μεταφράσεων διασημῶν λογοτεχνῶν καὶ διηγηματικῶν περιχομένων.

Συνθέσεις πρὸς τὰ ἀνωτέρα θέματα.

Ἀσκήσις εἰς τὴν ὀρθὴν χρῆσιν τῆς ἀπλῆς καθαρευούσης. Σύνταξις ἀναφορῶν καὶ διαφόρων Ἐκκλησ. ἐγγράφων.

ΦΡΟΝΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΩΤΕΡΟΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΦΡΟΝΙΣΤΗΡΙΟΝ.

Μαθήματα	Τάξις Α'	Τάξις Β'
1. Ἀρχαία Γλῶσσα καὶ Ἀρχαία κείμενα	6	6
2. Εἰσαγωγὴ καὶ Ἑρμηνεία Πλ. Διαθήκης μετὰ στοιχείων Ἱερῆς Γεωγραφίας καὶ Βιβλικῆς Ἀρχαιολογίας.	3	—

3. Ἑρμηνεία Παλαιᾶς Διαθήκης . . .	—	2
4. Εισαγωγή καὶ Ἑρμηνεία Καινῆς Διαθήκης	3	—
5. Ἑρμηνεία Καινῆς Διαθήκης	—	3
6. Πατρολογία	2	—
7. Ἑρμηνεία Πατέρων	1	3
8. Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία	2	2
9. Λογικτικὴ	2	2
10. Ἀπολογικτικὴ	—	2
11. Κατηχητικὴ	2	—
12. Ἀσκητικὴ Κατηχητικὴ	—	2
13. Ὀμιλικτικὴ	2	—
14. Ἀσκητικὴ Ὀμιλικτικὴ	—	2
15. Τυπικὸν καὶ ἀσκητικὸν Τελετουργικῆς	—	2
16. Ἑρμολογία — Ἀγριολογία	2	—
17. Λειτουργικὴ μετὰ στοιχείων Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας	2	—
18. Χριστιανικὴ ἠθικὴ καὶ Χριστιανικὴ Κοινωνιολογία	—	3
19. Ποιμαντικὴ ἐνοριακὴ δόξαις	—	4
20. Φιλοσοφία	3	—
21. Κανονικὸν καὶ Ἑσθλ. Δίκαιον	—	2
22. Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ	2	2
23. Στοιχεῖα Ὑγιεινῆς καὶ πρῶται βοήθειαι	—	1
24. Στοιχεῖα Γεωπονίας καὶ Ζωοτεχνίας	1	1
25. Ξένη Γλῶσσα (Γαλλικὰ ἢ Ἀγγλικὰ)	3	2
26. Νεοελληνικὰ (ἐκθέσεις καὶ Νεολογικαὶ συγγραφαί)	2	—
Σύνολον ὥρῶν	38	41

Ἄρθρον 6.

ΒΕΒΑΤΑΙΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ

Ἄγία Γραφή.

α) Ἱστορία Παλαιᾶς Διαθήκης

ΤΑΙΣΙ Β'

ὥραι 3

Μέρος Α'. Ἡ πρώτη ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ δημιουργίᾳ τοῦ κόσμου α) ὁ Θεὸς δημιουργὸς τοῦ κόσμου, β) ὁ Θεὸς δημιουργὸς τοῦ ἀνθρώπου, γ) ὁ Θεὸς προοριστὸς τοῦ ἀνθρώπου, δ) ἡ πτώσις τοῦ ἀνθρώπου καὶ αἱ δεινὰ συνέπειαι αὐτῆς, ε) ἡ δοθεῖσα πρώτη πρὸς τοὺς ἐκπεσόντας Γενάρχαρ ἐπαγγελία ἢ τὸ Πρωτοεσθθλιον τῆς ἐν Χριστῷ ἀποκαλύψεως.

Μέρος Β'. α) Ἡ δευτέρη ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ. Προπαρκετικὸν τοῦ ἀνθρώπινου γένους πρὸς ἀπολύτρωσιν.

Περίοδος Α'. Πατριάρχαι—περίοδος Β'. Μωϋσῆς. Νόμος παιδαγωγικὸν ἐν Χριστῷ. Περίοδος Γ'. Κριταί—περίοδος Δ'. Βασιλεῖς. Προφήται. Συντομοτάτη ἐξέτασις τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς καταστάσεως τοῦ κόσμου πρὸς τῆς ιστορικῆς ἐμφανίσεως τοῦ Ἰσραὴλ.

Ἐν ἐκάστῃ τῶν εἰρημένων περιόδων θὰ ἐκτιθενται τὰ διακρίνοντα αὐτὴν χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα καὶ πρὸ παντὸς ἐκείνου, διὰ τῶν ὁποίων ἐξαιρεται ἡ θεία Πρόνοια καὶ σημιοῦται ἡ βαθμιαία πρόοδος πρὸς ἀπολύτρωσιν διὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀληθοῦς λατρείας αὐτοῦ, ἀμα δε καὶ αἱ περι Μωϋσίου καὶ τοῦ ἀπολυτρωτικῷ αὐτοῦ ἔργου ἰδέαι, ὡς καὶ αἱ θρησκευτικαὶ καὶ ἠθικαὶ ἀπέλεια, αἵτινες κατέστησαν ἀναγκαῖαι τὴν ἔλευσιν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Τῆς ὅλης ὕλης προτάσσεται συντομοτάτη εἰσαγωγή εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην (Διασφρητικὸν ἔρου Παλ. Διαθήκης, βιβλία, συγγραφαί, γνωστικῆς, χρόνος, τόπος, ἀξία, σπουδαίτης Παλ. Διαθήκης). Ἰθύνουσα γραμμὴ κατὰ τὴν ἀνάπτυσιν τῆς Ἱστορίας τῆς Παλ. Διαθήκης, ἡ ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ δημιουργίᾳ τοῦ Κόσμου καὶ ἡ διὰ τῶν μεγάλων προσωπικότητων τῆς

ὡς φορῶν καὶ ὀργάνων τῶν βουλῶν Αὐτοῦ ἐτοιμαζομένη λύτρωσις τοῦ ἐκπεσόντος ἀνθρώπινου γένους.

β) Ἱστορία Καινῆς Διαθήκης.

ΤΑΙΣΙ Β'

ὥραι 3

α) Ὁ Βίος καὶ ἡ δράσις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μετ' ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηνείας σχετικῶν περικειμένων ἐκ τῶν συνοπτικῶν Εὐαγγελίων καὶ τῶν Εὐαγγελίου τοῦ Ἰωάννου ἀναφερομένων εἰς τὰ γεγονότα ταῦτα.

β) Ἱστορία τοῦ Βίου καὶ Ἔργου τῶν Ἀποστόλων μετ' ἀναγνώσεως σχετικῶν περικειμένων ἐκ τῶν βιβλίων τῶν πράξεων τῶν Ἀποστόλων ἀναφερομένων εἰς τὰ γεγονότα ταῦτα.

Ἐν τῇ δικαζέει τῆς ὕλης δέον νὰ τηρηθῆται ἡ χρονολογικὴ σειρά τῶν γεγονότων. Ἡ μετάβασις ἀπὸ τῆς ἕως ἐνόητος εἰς τὴν ἄλλην δέον νὰ εἶναι ὁμαλὴ φυσικὴ καὶ ἀβίατος. Ἐκαστον τμήμα πολλῶν μεθοδικῶν ἐνοτήτων δέον νὰ ἀπαρτίζῃ ἐκαστὸν τὸ δλον καὶ συνδέεται ἀρμονικῶς πρὸς τὴν ὅλην ὕλην. Τῆς ὅλης ὕλης προτάσσεται σύντομος εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην ἐν ἡ ἐκτίθειται συντόμως ἡ θρησκευτικὴ καὶ ἡ ἠθικὴ κατὰστασις τοῦ κόσμου πρὸς τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἑρμηνεύεται ὁ ὅρος τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ ἐξεῖξιται ἐν γενικωτάταις γραμμαῖς τὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἰθύνουσα γραμμὴ κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἱστορίας τῆς Καινῆς Διαθήκης ἡ ἐν Χριστῷ πλήρης ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ θελήματος Αὐτοῦ εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἡ λύτρωσις αὐτῶν.

γ) Παλαιὰ Διαθήκη.

ΤΑΙΣΙ Γ'

ὥραι 2

Ἀνάγνωσις καὶ Ἑρμηνεία ἐκλεκτῶν περικειμένων ἐκ τῶν ἱστορικῶν καὶ διδασκτικῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ διὰ τῶν ἀναγνωσκομένων εἰς τὰς Ἱεράς Ἀκολουθίας.

ΤΑΙΣΙ Δ'

ὥραι 3

Ἀνάγνωσις καὶ Ἑρμηνεία ἐκλεκτῶν περικειμένων ἐκ τῶν ποιητικῶν καὶ προφητικῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ διὰ ἐκ τῶν ἀναγνωσκομένων εἰς τὰς Ἱεράς Ἀκολουθίας.

ΤΑΙΣΙ Ε'

ὥραι 3

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν (Α) πρώτῃν τάξιν τῶν Ἀνωτέρων Ἑκκλησιῶν Φροντιστηρίων.

ΤΑΙΣΙ ΣΤ'

ὥραι 2

Ἀνάγνωσις καὶ Ἑρμηνεία ἐκλεκτῶν περικειμένων ἐκ τῶν ποιητικῶν καὶ προφητικῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ διὰ ἐκ τῶν ἀναγνωσκομένων εἰς τὰς Ἱεράς Ἀκολουθίας.

δ) Καινὴ Διαθήκη.

ΤΑΙΣΙ Γ'

ὥραι 2

Ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ ἐξ ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηνείας τῶν Εὐαγγελίων.

ΤΑΙΣΙ Δ'

ὥραι 3

Ἀνάγνωσις καὶ Ἑρμηνεία ἐκλεκτῶν περικειμένων ἐκ τῶν βιβλίων πράξεων τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

ΤΑΙΣΙ Ε'

ὥραι 3

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν πρώτῃν (Α) τάξιν τῶν Ἀνωτέρων Ἑκκλησιῶν Φροντιστηρίων.

ΤΑΙΣΙ ΣΤ'

ὥραι 3

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν (Β') δευτέραν τάξιν τῶν Ἀνωτέρων Ἑκκλησιῶν Φροντιστηρίων.

ε) Ἐρμηνεία Πατέρων

ΤΑΞΙΣ Δ'. ὄραι 2

Ἀνάγκωσις καὶ ἐρμηνεῖα περικοπῶν ἐκ τῶν ἐκλεκτοτέρων ἔργων, λόγων καὶ ὁμιλιῶν τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

ΤΑΞΙΣ Ε'. ὄραι 1

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν (Α') πρώτην τάξιν τῶν Ἀνωτέρων Ἐκκλησιᾶ. Φροντιστηρίων.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'. ὄραι 3

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν (Β') δευτέραν τάξιν τῶν Ἀνωτέρων Ἐκκλησιᾶ. Φροντιστηρίων.

στ) Ὑμνολογία - Ἀγιολογία.

ΤΑΞΙΣ Δ'. ὄραι 1

Ἀπολυτικά τῶν ὁκτὼ ἤχων, κοντάκια, καθίσματα τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν καὶ τῶν ἑορτῶν τῶν Ἁγίων ἐκ τῶν μᾶλλον κοινωχρήσιμων προτύπων τῆς Ὑμνολογίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν συνδυασμῷ πρὸς συντόμους προσευχὰς πρὸ τῆς θείας μεταλήψεως καὶ μετὰ τὴν θέλειαν μεταλήψιν - Ἀνάστασμα.

ΤΑΞΙΣ Ε'. ὄραι 3

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν τρίτην τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἐκκλησιᾶ. Σχολῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Α' τάξεως τῶν Ἀνωτέρων Ἐκκλησιᾶ. Φροντιστηρίων.

ζ) Πατρολογία.

ΤΑΞΙΣ Ε'. ὄραι 2

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν Τρίτην τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἐκκλησιᾶ. Σχολῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Α' τάξεως τῶν Ἀνωτ. Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων.

η) Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία.

ΤΑΞΙΣ Δ'. ὄραι 2

Ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἐκκλησίας μέχρι τῆς πρώτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου μετ' ἀναγκώσεως περικοπῶν σχετικῶν πρὸς τὴν ὕλην ἐκ τῶν πράξεων τῶν ἀποστόλων καὶ ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Ἰουστίνου Ἰγνατίου καὶ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιᾶ. συγγραφέων τῆς περιόδου ταύτης.

ΤΑΞΙΣ Ε'. ὄραι 2

Ἀπὸ τῆς πρώτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου μέχρι τοῦ σχίσματος.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'. ὄραι 2

Ἀπὸ τοῦ σχίσματος μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

θ) Δογματικὴ.

ΤΑΞΙΣ Ε'. ὄραι 2

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν πρώτην (Α') τάξιν τῶν Ἀνωτ. Ἐκκλησιᾶ. Φροντιστηρίων.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'. ὄραι 2

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν (Β') δευτέραν τάξιν τῶν Ἀνωτ. Ἐκκλησιᾶ. Φροντιστηρίων.

ι) Λειτουργικὴ μετὰ στοιχείων Χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας.

ΤΑΞΙΣ Ε'. ὄραι 2

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν πρώτην (Α') τῆς Ἀνωτ. Ἐκκλησιᾶ. Σχολῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῆς (Α') πρώτης τάξιν τῶν Ἀνωτ. Ἐκκλησιᾶ. Φροντιστηρίων.

ια) Ἀπολογία.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'. ὄραι 2

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν (Γ') τρίτην τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἐκκλησιᾶ. Σχολῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῶν Ἀνωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων.

ιβ) Κατηχητικὴ.

ΤΑΞΙΣ Ε'. ὄραι 2

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν (Β') δευτέραν τάξιν τῆς Ἀνωτ. Σχολῆς Θεσσαλονίκης καὶ τὴν (Α') πρώτην τάξιν τῶν Ἀνωτ. Ἐκκλησιᾶ. Φροντιστηρίων.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'. ὄραι 2

ιδ) Ὁμιλιτικὴ.

ΤΑΞΙΣ Ε'. ὄραι 2

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν (Β') δευτέραν τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἐκκλησιᾶ. Σχολῆς Θεσσαλονίκης καὶ τὴν (Α') πρώτην τάξιν τῶν Ἀνωτ. Ἐκκλησιᾶ. Φροντιστηρίων.

ιε) Ἀσκήσεις Ὁμιλιτικῆς.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'. ὄραι 2

ιστ) Τυπικὸν καὶ ἀσκήσεις τελετουργικῆς.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'. ὄραι 2

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν τρίτην (Γ') τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἐκκλησιᾶ. Σχολῆς Θεσσαλονίκης καὶ τὴν (Β') δευτέραν τάξιν τῶν Ἀνωτ. Ἐκκλησιᾶ. Φροντιστηρίων.

ιζ) Χριστιανικὴ ἠθικὴ καὶ χριστιανικὴ Κοινωνιολογία.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'. ὄραι 3

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν τρίτην (Γ') τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἐκκλησιᾶ. Σχολῆς καὶ τὴν (Β') δευτέραν τάξιν τῶν Ἀνωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων.

ιη) Ποιμαντικὴ καὶ Ἐνοριακὴ δράσις

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'. ὄραι 4

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν τρίτην (Γ') τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἐκκλησιᾶ. Σχολῆς Θεσσαλονίκης καὶ τὴν (Β') τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἐκκλησιᾶ. Φροντιστηρίων.

Κανονικὸν καὶ Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'. ὄραι 2

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν τρίτην (Γ') τάξιν τῆς Ἀνωτ. Ἐκκλησιᾶ. Σχολῆς Θεσσαλονίκης καὶ τὴν (Β') δευτέραν τάξιν τῶν Ἀνωτ. Ἐκκλησιᾶ. Φροντιστηρίων.

Μουσικὴ (Ἐκκλησιᾶ. - Βυζαντινὴ)

ΤΑΞΙΣ Α'. ὄραι 2

α) Φωνητικὴ ἀσκήσις διὰ τὴν καθαρὰν ἐξαγγελίαν τῶν φθόγων μετὰ ρυθμοῦ, τονιστῆ ἀκροβελίας καὶ σεμιῶν ὕψους ὡς καὶ διὰ τὴν ὀρθὴν ἀπαγγελίαν. Πρακτικὴ ἐπιμῆσις ἀπλῶν ἔκκλησιᾶ. Ὑμνων Ὁμήτου τοῦ οὐκείου Μητροπολίτου - τὸν Δεσπότην - τὸν εὐλογοῦντα. Τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ Κυβερτικοῦ Ναοῦ καὶ τοῦ Ναοῦ τῆς Σχολῆς. Τὰ ὁκτὼ ἀναστάσια ἀπολυτικά. Τὰ ἀπολυτικά καὶ τὰ κοντάκια τῶν μεγάλων ἑορτῶν. Σύντομος δοξολογία. Τὰ εὐκολώτερα ἄσματα λειτουργίας, ἀντίφωνα λειτουργικά, τὰ εἰσοδικὰ τῶν Μεγάλων Δεσποτικῶν ἑορτῶν, ἄσματα τινα τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς (λειτουργίας προηγουμένων, ἀκαθίστου Ὑμνου, Μεγάλου ἔβδουαδίου).

β) Τῶν ἐκ τῆς διδασκαμένης Ὁδικῆς εἰς τὴν ἀντίστοιχον τάξιν τοῦ Γυμνασίου.

Αἱ ὥραι τοῦ προγράμματος τοῦ μαθήματος τῆς Ἐκκλησιᾶ. Μουσικῆς προσέχονται κυρίως διὰ τὴν θεωρητικὴν διδασκαλίαν του, ἣ δὲ πρακτικὴ ἀσκήσις τῶν μαθητῶν εἰς τὸ μέρος διὰ τῆς παρασημαντικῆς εἰς ἐλευθέρως ὥρας.

ΤΑΞΙΣ Β'. ὄραι 2

α) Θεωρητικὴ ἤχ. Ὁρισμὸς Μουσικῆς - Ὁρισμὸς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Ἦλιος - Φθόγγος. Ὑψος φθόγων. Διάρκεια φθόγων. Ἐντάσις - ποὶν ὀνόματα φθόγων - χα-

ρακτικές της ποσότητας και διαίρεσις αὐτῶν. Τὸ ἐνωτικὸν σημεῖον, φη-μαρτυρία-σημεῖα μαρτυρίων καὶ διατονικῶν φθόγγων—διατονικὰ φθορὰ-κλίμαξ. Κλίμαξ ἐκ τοῦ Νη Ἐραρμογῆ τῶν φθόγγων ἐπὶ τῶν χαρακτικῶν τῆς ποσότητος—ρυθμικὴ ἀνάγνωσις—Μελωδικὴ ἀνάγνωσις (παρὰ-λαχρῆ). Ρυθμικὴ μέτρον-ρυθμικὰ κινήσεις—εἰς μέτρα δύο χρόνων, τριῶν, τεσσάρων (ρυθμὸς ὀσμῶς, τρίσημος, τετράσημος). Γυμνάσματα συνογιῶς κινήσεως τῶν φθόγγων (διαστήματα δευτέρας) περὶ τῶν τριῶν ἰσοδυνάμων χαρακτικῶν τῆς συνογιῶς ἀνάβασις καὶ τῆς διαφορᾶς αὐτῶν ἀπὸ ἀπόψεως γραφῆς καὶ ἐκτέλεσεως. Γυμνάσματα μετὰ φθόγγους βαρυντέρας τῆς βάσεως τῆς κλίμακας. Σιωπαί ἢ παύσεις, ἐνὸς δύο καὶ τριῶν χρόνων. Χαρακτικῆς τῶν χρόνου καὶ διαίρεσις αὐτῶν. Χαρακτικῆς αὐξάνοντες τὸν χρόνον. Σχετικὰ Γυμνάσματα (Ἄπλὰ ἄσματα ἑραρμογῆς (μικρὰ προσωγαί) κατὰ παραλληλῆν καὶ μέλος (Μουσικὴ μετὰ λέξεων) Σύνθετοι χαρακτικῆς τῆς ποσότητος. Γυμνάσματα υπερβατικῆς κινήσεως τῶν φθόγγων (διαστήματα 3ης, 4ης, 5ης, 6ης, 7ης καὶ 8ης) μετὰ σχετικῶν μικρῶν ἰσοδυνάμων ἑραρμογῆς. Χαρακτικῆς τῶν χρόνων διαιρούμεν τὸν χρόνον. Σχετικὰ Γυμνάσματα—Εἰς ἑραρμογῆν τῆς διδαχθεῖσης θεωρητικῆς ὅλης ἐκμάθησις ἰσοδυνάμων ἐκ τοῦ συντόμου εἰρμολογικοῦ μέλους, ἀπολυτικῶν εἰς ἕνα πλάγιον.

Ἐκ τῆς ὀδικῆς τῆς ἀντιστοίχου τάξεως τοῦ Γυμνασίου.

ΤΑΞΙΣ Γ'

Ἦραι 2.

Θεωρητικὴ ὄλη. Ἐπανάληψις γυμνασμάτων μετὰ γοργὸν καὶ συνεχῆ ἑλαφρόν. Σιωπαί ἢ παύσεις καὶ γοργά, παύσεις ἡμισησίων ἀκού. Χρονικὴ ἀξία χαρακτικῆς μετὰ γοργὸν ὅταν προηγῆται αὐτὴ χαρακτικῆ μετὰ κλίμαξα (ρυθμικὴ μορφή ἀντιστοιχοῦς περιστριγνόμενου τετάρτου καὶ ἐνὸς ὀδοῦ τῆς εὐρωπαικῆς Μουσικῆς (Γυμνάσματα μετὰ διγγορῶν καὶ τρίγορῶν μετὰ σχετικῶν μικρῶν ἰσοδυνάμων. Χαρακτικῆς τῶν χρόνων διαπυρνεύσεως καὶ αὐξάνοντες τὸν χρόνον. Γυμνάσματα μετὰ ὄργων, διπλασιαζόμενον ὄργων καὶ τριπλασιαζόμενον ὄργων. Χαρακτικῆς τῆς ἐκπράσεως ἢ ποιότητος γενικῶς. Γυμνάσματα καὶ μουσικὰ φράσεις μετὰ βαρεῖαν, ἡμιδύον—φρηστικῶν, σύνδεσμων, ἢ ἕτερον, ἀντιθέμενα καὶ ἐνδῶσανον. Ἡ πεπαστή ὡς χαρακτικὴ ποιότητος, ὑπὸ ἴσων. Σημεῖα ἀλλοιωσεως (ὑπέσις ὀσιος). Γυμνάσματα καὶ ἄσματα ἑραρμογῆς, περὶ τῶν δύο τετραγῶδων τῆς διατονικῆς κλίμακας ἐκ τοῦ Νη. Οἱ τρεῖς φυσικοὶ διατονικοὶ τόνοι. Κλίμαξ κατὰ τριφωνίαν. Ἐπανάληψις κεφαλαίου περὶ διατονικῶν φθορῶν καὶ μαρτυρίων. Περὶ ἤχων. Τὰ συστατικὰ τῶν ἤχων (ἀπὴχημα, κλίμαξ, δεσπύζοντες φθόγγου, καταλλήσεις. Τὰ τρία γένη (διατονικῶν, χρωματικῶν καὶ ἐναρμόνιων). Τὰ τρία εἶδη τοῦ μέλους (Εἰρμολογικῶν, στιχηρικῶν καὶ παπαδικῶν). Συστήματα. Μεταγραφῆ ἐκ τῆς Βυζαντινῆς εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν σημειογραφίαν εὐκόλων (μικρῶν ἰσοδυνάμων).

Πρακτικὴ ὄλη. Τὸ εἰρμολογικὰ καὶ στιχηρικὰ ἄσματα τῶν τεσσάρων διατονικῶν ἤχων. Πρώτου, πλάγιου πρώτου, τετάρτου καὶ πλάγιου τετάρτου, πλὴν τῶν ἐωθινῶν καὶ τινῶν δυσκόλων μελῶν, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν ἤχων τῶν γεωμετρικῶν (Β' καὶ πλάγιον Β') καὶ τῶν ἐναρμόνιων (Γ' καὶ βαρεῖος) μόνον τὰ κεκραγάρια καὶ τὰ πασπατοῦρια μετὰ τινῶν στιχηρῶν κατ' ἐκλογῆν.

ΤΑΞΙΣ Δ'

Ἦραι 2.

Θεωρητικὴ ὄλη. Στοιχειώδεις κανόνες Μουσικῆς ὀρθογραφίας μετὰ σχετικῶν γυμνασμάτων—Δυσκολώτεροι ρυθμικὰ κινήσεις καὶ ἀσκήσεις—παροστημιένα γοργὰ καὶ παρεστημιένα διγγορα-χρωματικὰ τετράγῶδα καὶ φθορὰ-τετράγῶδα καὶ φθορὰ ἐναρμόνιου γένους—Διακριθῆ σημεῖα ἀλλοιωσεως—ἐπίσειστα μέλη—περὶ χροῶν—Διάκρισις φθορῶν καὶ χροῶν. Μεταγραφῆ.

Πρακτικὴ ὄλη. Τὰ εἰρμολογικὰ καὶ στιχηρικὰ ἄσματα τῶν χρωματικῶν (Β καὶ πλάγιον Β) καὶ ἐναρμόνιων (Γ' καὶ βαρεῖος) ἤχων. Τὰ 11 ἐωθινὰ καὶ τὰ παραλειφθέντα ἐκ τῆς προηγούμενης τάξεως δυσκόλωτα ἄσματα τῶν 4 διατονικῶν ἤχων. Ἐκ τοῦ εἰρμολογικοῦ αἰ σύντομοι καταβασιαι καὶ τινες ἐκ τῶν ὄργων κατ' ἐκλογῆν μετὰ τῶν ἐφιδῶν τῆς Θ'

Ὄδῃς τῶν ψαλλομένων ἀντὶ τοῦ ἀξίνου ἐστὶν κατὰ τὰς ἄσποτικὰς καὶ Θεωρητικὰς ἑορτάς. Ἀνοξεντάρια ἠΦῶς Ἰαρόν, λειτουργία τοῦ Χριστοστούμου. Ἀναξίσιτος Ἰγμος. ἄσματα τοῦ Ἁγίουμου, τοῦ γάμου, τῆς Βαπτίσεως καὶ τῆς νεκρασίμου ἀκούουθιας. ἄσματα τινὰ τοῦ Μηναιοῦ.

ΤΑΞΙΣ Ε'

Ἦραι 2.

Θεωρητικὴ ὄλη. Περὶ τῶν Μουσικῶν διαστημάτων ἐν ἐκτάσει. Περὶ διαίρεσεως τοῦ χρόνου, τοῦ παπαδικοῦ μέλους. Περὶ Μουσικῆς ὀρθογραφίας. Διάκρισις τῶν διὰ τῆς φθορᾶς τοῦ Β' ἤχου ψαλλομένων ἰσοδυνάμων τοῦ Δ', Β' καὶ πλάγιον Β' ἤχου. Στήρικσις τῶν εἰρμολογικῶν καὶ στιχηρικῶν μελῶν τοῦ Γ' καὶ τοῦ ἐναρμόνιου βαρεῖος ἤχου. Περὶ διατονικοῦ βαρεῖος. Περὶ ἔλξεως καὶ τῶν σημείων αὐτῆς. Περὶ ζήθους ἐν τῇ Μουσικῇ. Θέματα μουσικὰ μετὰ τεχνολογίας ἐπὶ παντὸς εἶδους μέλους. Ὄδηγια πρὸς γρήσιν τοῦ τυπικοῦ. Περὶ τῶν διαφόρων ἴσων ἐν ἐκτάσει ἤχου. Μεταγραφῆ.

Πρακτικὴ ὄλη. Χερούβικα καὶ κωνιακά κατ' ἐκλογῆν. ἄσματα τοῦ Μηναιοῦ, τοῦ Τριωδίου, τῆς Μ. Ἐβδομάδος καὶ τοῦ Πεντηκοσταρίου, λειτουργία τοῦ Μ. Βασιλείου, τῶν Ἰακώβου, τῶν Προηγιασμένων. Παρακλήτικου κανόνος. Τὰ σύντομα προσωαίου. Τὰ Μεγάλια προκειμένα τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς—Ἄρχαία Βυζαντινὰ μέλη—Καθίσματα τῆς Μ. Ἐβδομάδος καὶ ἄλλα κατ' ἐκλογῆν.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'

Ἦραι 2.

Θεωρητικὴ ὄλη. Περὶ Μουσικῆς ὀρθογραφίας ἐν ἐκτάσει. Γραφῆ κατ' ἀπαγόρευσιν. Περὶ καθαρισμοῦ Ἐκκλησ. Μουσικῶν Χορῶν. Μουσικὴ Τεχνολογία. Στοιχεῖα ἱστορίας. Ἐκκλησ. Μουσικῆς—Συμφωνία—Στοιχ. Βυζαντινῆς Μουσικῆς Μορφολογίας. Βιβλιογραφία Βυζαντινῆς Μουσικῆς—Ἀνάλυσις νεωτέρων Μουσικῶν συστημάτων—Μουσικὰ κείμενα—Μεταγραφῆ—Ἀσκήσις εἰς τὴν δευθινῶν Ἐκκλησ. Μουσ. Χορῶν καὶ εἰς τὴν διδασκαλίαν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ κατηχητικῶν ἰσοδυνάμων.

Πρακτικὴ. Τὰ κατὰ τὴν ἀριμετρικὴν λειτουργίαν ψαλλόμενα ἄσματα. Ἄργα δοξαστικὰ καὶ ἰδιόμενα Μ. Τεσσαρακοστῆς κατ' ἐκλογῆν—ἀρχαία Βυζαντινὰ μέλη Κατανυκτικῶς ἑορτηνῶς—Λοκίσεις ἐπὶ μελῶν μὴ διδασχθέντων.

Ἄρχαία Ἐλληνικὰ (ἀρχαία γλῶσσα καὶ ἀρχαία κείμενα)

ΤΑΞΙΣ Α'

Ἦραι 8.

Ἡ εἰς τὴν Γ' τάξιν τῶν ἑξατάξιων Γυμνασίων ἢ ἀντιστοίχου ἄλλου τύπου Κλασσικοῦ Γυμνασίου διδασκομένη ὄλη.

ΤΑΞΙΣ Β'

Ἦραι 9.

Ἡ εἰς τὴν Δ' τάξιν τῶν ἑξατάξιων Γυμνασίων ἢ ἀντιστοίχου ταύτης ἄλλου τύπου Κλασσικοῦ Γυμνασίου διδασκομένη ὄλη.

ΤΑΞΙΣ Γ'

Ἦραι 9.

Ἡ εἰς τὴν Ε' τάξιν τοῦ ἑξατάξιου Γυμνασίου ἢ ἀντιστοίχου ταύτης ἄλλου τύπου Κλασσικοῦ Γυμνασίου διδασκομένη ὄλη.

ΤΑΞΙΣ Δ'

Ἦραι 8.

Ἡ εἰς τὴν Στ' τάξιν τοῦ ἑξατάξιου Γυμνασίου ἢ ἀντιστοίχου ταύτης ἄλλου τύπου Κλασσικοῦ Γυμνασίου διδασκομένη ὄλη.

ΤΑΞΙΣ Ε' καὶ ΣΤ'

Ἦραι 4.

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν Α', προκειμένου περὶ τῆς Ε', καὶ Β' τάξιν, προκειμένου περὶ τῆς ΣΤ' τάξεως τῶν Ἀνωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

(Ἐβδόσις Νεοῦλλης συγγραφῆς)

ΤΑΞΙΣ Α-Δ Ἦραι δ' ἐκάστην τάξιν 3

Εἰς ἐκάστην τάξιν ἢ διδασκομένη ὄλη Νέων Ἐλληνητικῶν εἰς τὴν ἀντιστοίχου αὐτῆς τάξιν τοῦ Ὀκτακτοῦ Γυμνασίου ἢ τοῦ ἑξατάξιου Γυμνασίου ἧται :

ΕΙς τὴν Α' τάξιν ἢ τῆς 3ης ἑξαταξίου Γυμνασίου.
 ΕΙς τὴν Β' τάξιν ἢ τῆς 4ης ἑξαταξίου Γυμνασίου.
 ΕΙς τὴν Γ' τάξιν ἢ τῆς 5ης ἑξαταξίου Γυμνασίου.
 ΕΙς τὴν Δ' τάξιν ἢ τῆς 6ης ἑξαταξίου Γυμνασίου.

ΤΑΞΙΣ Ε' Ὡραι 2.

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν Α' (πρώτην) τάξιν τῶν Ἀνωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων.

Λατινικὰ

ΤΑΞΙΣ Α-Δ Ὡραι διδασκαλίας διὰ τὴν Α', Β', Γ' τάξιν ἀνὰ 3 ὧραι διὰ τὴν Δ' τάξιν ὧραι 2.

Εἰς ἐκάστην τάξιν ἡ διδασκομένη ὕλη Λατινικῶν εἰς τὴν ἀντίστοιχον αὐτῆς τάξιν τοῦ ἑξαταξίου Γυμνασίου ἦτοι :

ΕΙς τὴν Α' τάξιν ἢ τῆς 3ης ἑξαταξίου Γυμνασίου.
 ΕΙς τὴν Β' τάξιν ἢ τῆς 4ης ἑξαταξίου Γυμνασίου.
 ΕΙς τὴν Γ' τάξιν ἢ τῆς 5ης ἑξαταξίου Γυμνασίου.
 ΕΙς τὴν Δ' τάξιν ἢ τῆς 6ης ἑξαταξίου.

ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ

(Γαλλικὰ ἢ Ἀγγλικὰ ἢ Γερμανικὰ.)

ΤΑΞΙΣ Α-Ε ὧραι διδασκαλίας διὰ τὴν Α' καὶ Β' ἀνὰ 3 ὧραι.
 διὰ τὴν Γ' καὶ Δ' ἀνὰ 2 ὧραι.
 διὰ τὴν Ε' ὧραι 3.

α) Εἰς ἐκάστην τάξιν (Α-Δ) ἡ διδασκομένη ὕλη εἰς τὴν ἀντίστοιχον αὐτῆς τάξιν τοῦ ἑξαταξίου Γυμνασίου ἦτοι :

ΕΙς τὴν Α' τάξιν ἢ τῆς 3ης ἑξαταξίου Γυμνασίου.
 ΕΙς τὴν Β' τάξιν ἢ τῆς 4ης ἑξαταξίου Γυμνασίου.
 ΕΙς τὴν Γ' τάξιν ἢ τῆς 5ης ἑξαταξίου Γυμνασίου.
 ΕΙς τὴν Δ' τάξιν ἢ τῆς 6ης ἑξαταξίου Γυμνασίου.

β) Εἰς τὴν (Ε') πέμπτην τάξιν ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν (Α') πρώτην τάξιν τῶν Ἀνωτ. Ἐσχολ. Φροντιστηρίων.

Ἱστορία

ΤΑΞΙΣ Α-Δ' ὧραι διδασκαλίας-Τάξεις Α' καὶ Β' ἀνὰ 3 ὧραι τάξεις Γ' καὶ Δ' ἀνὰ 2 ὧραι.

Εἰς τὴν ἐκάστην τάξιν ἡ διδασκομένη ὕλη εἰς τὴν ἀντίστοιχον αὐτῆς τάξιν τοῦ Ὀκταταξίου Γυμνασίου ἢ ἑξαταξίου Γυμνασίου ἦτοι :

ΕΙς τὴν Α' τάξιν ἢ τῆς 3ης ἑξαταξίου Γυμνασίου.
 ΕΙς τὴν Β' τάξιν ἢ τῆς 4ης ἑξαταξίου Γυμνασίου.
 ΕΙς τὴν Γ' τάξιν ἢ τῆς 5ης ἑξαταξίου Γυμνασίου.
 ΕΙς τὴν Δ' τάξιν ἢ τῆς 6ης ἑξαταξίου Γυμνασίου.
 Μαθηματικὰ—Κοσμογραφία.

ΤΑΞΙΣ Α-Δ ὧραι διδασκαλίας τάξεις Α', Β', Γ' καὶ Δ' ἀνὰ 3 ὧραι.

Εἰς ἐκάστην τάξιν ἡ διδασκομένη ὕλη εἰς τὴν ἀντίστοιχον τάξιν τοῦ ἑξαταξίου Γυμνασίου.

Φυσικὴ

ΤΑΞΙΣ Α-Δ' ὧραι διδασκαλίας διὰ τὰς Α', Β', Γ' τάξεις ἀνὰ 3 ὧραι καὶ διὰ τὴν Δ' τάξιν ὧραι 2.

Εἰς ἐκάστην τάξιν ἡ διδασκομένη ὕλη τῆς Φυσικῆς εἰς τὴν ἀντίστοιχον αὐτῆς τάξιν τοῦ ἑξαταξίου Γυμνασίου.

Γεωγραφία

ΤΑΞΙΣ Α-Γ ὧραι διδασκαλίας διὰ τὴν Α' τάξιν ὧραι 2 διὰ τὴν Β καὶ Γ' τάξιν ἀνὰ 1 ὧρα

Εἰς ἐκάστην τάξιν ἡ διδασκομένη ὕλη τῆς Γεωγραφίας εἰς τὴν ἀντίστοιχον αὐτῆς τάξιν τοῦ ἑξαταξίου Γυμνασίου.

Φιλοσοφικὰ

ΤΑΞΙΣ Γ'

ὧραι 2.

Ἡ διδασκομένη ὕλη εἰς τὴν ἀντίστοιχον τάξιν τοῦ ἑξαταξίου Γυμνασίου (Ψυχολογία).

ΤΑΞΙΣ Δ'

Ὡραι 2.

Ἡ διδασκομένη ὕλη εἰς τὴν ἀντίστοιχον τάξιν τοῦ ἑξαταξίου Γυμνασίου (Λογικὴ).

ΤΑΞΙΣ Ε'

Ὡραι 2.

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν (Α') πρώτην τάξιν τῶν Ἀνωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων (εἰσαγωγὴ) εἰς τὴν Φιλοσοφίαν.

Τεχνικὰ.

Τάξεις Α-Γ' ὧραι διδασκαλίας κατὰ τάξιν 1.

Εἰς ἐκάστην τάξιν ἡ διδασκομένη ὕλη τῶν Τεχνικῶν εἰς τὴν ἀντίστοιχον αὐτῆς τάξιν τοῦ ἑξαταξίου Γυμνασίου.

Στοιχεῖα Ὑγιεινῆς-Πρώται βοήθειαι.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'

Ὡραι 1.

Ὡς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν (Β') δευτέραν τάξιν τῶν Ἀνωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων.

Γυμναστική.

ΤΑΞΙΣ Α'-ΣΤ' ὧραι διδασκαλίας Α-Γ κατὰ τάξιν 2 Δ-ΣΤ' κατὰ τάξιν 1.

Διὰ τὰς Α'-Γ' τάξεις αἱ ἀσκήσεις διὰ τὰς ἀντίστοιχους αὐτῶν τάξεις τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων καὶ διὰ τὰς Δ-ΣΤ' αἱ ἀσκήσεις τῆς τελευταίας τάξεως τῶν Γυμνασίων.

Γεωπονικὰ.

ΤΑΞΙΣ Α'

Ὡραι 2.

α) Ἐκ τῆς γενικῆς Γεωργίας : Φυσικὸν συντελεστὰ φυτικῆς παραγωγῆς (φυτὸν, ἔδαφος, κλίμα) Μέθοδοι καὶ συστήματα Καλλιέργειας—Ἀμειψις-σπορὰ-ἀγροκόπαισις-προετοιμασία ἐδάφους—Ἐργαλεῖα—Προετοιμασία σπόρων-φυτῶν λίπανσις-περιποίησης φυτῶν κατὰ περίουδον ἀναπτύξεώς των (σκάλισμα-χαρφόκιμα κλπ.) Συγκομιδὴ—Μέθοδοι-ἐργαλεῖα συγκομιδῆς καρπῶν κλπ.

β) Ἐκ τῆς ἐιδικῆς Γεωργίας : Ἐτήσια-πολυετή φυτὰ ἀγρῶν καὶ λευκῶν τῆς περιφέρειας τῆς Σχολῆς—Κλίμα καὶ ἔδαφος καὶ ποιότητα αὐτῶν. Σκοπὸς καλλιέργειας προετοιμασία ἐδάφους-τρόπος πολλαπλασιασμοῦ-περιποίησης-συγκομιδῆς. Ἐγθρὸι καὶ ἀσθένειαι—Καταπολέμησις αὐτῶν—Συσκευὴ καὶ διακτῆρησις τῶν καρπῶν διὰ τὴν ἐμπορίαν.

ΤΑΞΙΣ Β'

Ὡραι 2.

Δενδροκοπία καὶ Λαχανοκομία. Τὰ ἐνδιαφέροντα τῆς περιφέρειας τῆς Σχολῆς Ὀπωροφόρα καὶ Καλλωπιστικὰ δένδρα καὶ ἐτήσια καὶ πολυετῆ λαχανικὰ. Ποικιλία αὐτῶν. Σκοπὸς τῆς Καλλιέργειας τῶν θεσις εἰς τὴν ἀμειψιν καὶ σποράν.

Προετοιμασία τοῦ ἐδάφους Τρόπος πολλαπλασιασμοῦ-περιποίησης-συγκομιδῆς - Ἐγθρὸι καὶ ἀσθένειαι-καταπολέμησις αὐτῶν. Συσκευὴ καὶ διακτῆρησις τῶν καρπῶν διὰ τὴν ἐμπορίαν. Ἐφαρμογὴ εἰς κτήματα τῆς Σχολῆς.

ΤΑΞΙΣ Γ'

Ώραι 2.

Ἐλαιοκομία καὶ Ἐλαιοκαλλιέργεια καὶ ἀμπελοκαλλιέργεια : Ἡ Ἐλαία ἢ Ἀμπελος-ποικιλία αὐτῶν-καλλιέργεια αὐτῶν, τρόπος πολλαπλασιασμοῦ, κλάδευσις· Ἐχθροί-Ἀσθένεια καὶ καταπολέμησις αὐτῶν-Συγκομιδὴ καρπῶν καὶ συσκευὴ καὶ διατήρησις αὐτῶν διὰ τὴν ἐμπορίαν· Ἐφαρμογαὶ εἰς κτήματα τῆς Σχολῆς.

ΤΑΞΙΣ Δ'

Ώραι 2.

Πτηνοτροφία-Μελισσοτροφία-Σηροτροφία : α) Τὰ ἀπασχολοῦντα τὴν περὶφέρειαν τῆς Σχολῆς κατοικίδια πτηνὰ (δρυνίθες, Ἰνδιάνοι, νήσοι, περιστερὰ κλπ.) ποικιλία αὐτῶν. Σκοπὸς Ἐκτροφῆς-Μέθοδοι ἀναπαραγωγῆς-Διαλογή-Διασταύρωσις-Ἐπάσεις-Ἐκκόλαφις-Τεχνικὴ Ἐκκόλαφις, Ἐκκολαπτήριμα. Διατροφή-ὁδοσῆσις καὶ προετοιμασία τροφῶν-ἀντικατάστασις μιᾶς τροφῆς δι' ἄλλης· Ὑγιεινὴ κατοικία-Περιποιήσις-κυριότερα ἀσθένεια-Πρόληψις καὶ τρόπος καταπολέμησις αὐτῶν δυνάμενοι νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἀμέσως ὑπὸ τῶν γεωργῶν β) Δημιουργία ὀρνιθῶν μελισσοκομείου καὶ σηροτροφείου εἰς τὰς ἐγκαταστάσεις τῆς Σχολῆς.

ΤΑΞΙΣ Ε'

Ώραι 2.

Στοιχεῖα Ζωοτεχνίας. Ἐκτροφή, περιποιήσις καὶ βελτίωσις τῶν κυριότερων κρεοπαραγωγῶν, ἔρποπαργῶν καὶ γαλακτοπαραγωγῶν ζώων. Κοινολογία. Ὑγιεινὴ τῶν ζώων (κτηνητρικὴ). Περὶ κτηνοτροφῶν ἀποθηκώσεως καὶ διατήρησεως αὐτῶν. Δημιουργία κοινολοφροφείων καὶ σταθῶν καὶ ἐκτροφῆς ἄλλων ζώων εἰς τὰς σχετικὰς ἐγκαταστάσεις τῆς Σχολῆς (Χοιροστάσια. Προβατοστάσια κλπ.).

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'

Ώραι 2.

1. Γεωργικὰ Βιομηχανία-Οἰνοποιία-Γαλακτοκομία-Ἐλαιουργία.

2. Ἀγροτικὴ Οἰκονομία. Τὰ οὐσιωδέστερα περὶ τῆς παραγωγῆς-διανομῆς κυκλοφορίας καὶ καταναλώσεως τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων.

Παραγωγή : Συντελεστοὶ αὐτῆς. Ἡ φύσις (φυσικὸν περιβάλλον, πρώται ὕλαι κινήτηριος δυνάμις. Ἡ ἐργασία : Καταμερισμὸς τῶν ἔργων, μηχαναί-νόμοι τῆς ἐργασίας—Τὸ Κεφάλαιον-Συνεταιρισμὸς καὶ ἐργασία.—Αἱ πόδοι τῆς γεωργίας. Μικρὰ καὶ μεγάλη καλλιέργεια. Βελτίωσις τῆς μικρᾶς καλλιέργειας, Γεωργικὰ ὀργανώσεις. Γεωργικὰ ταμεῖα καὶ γεωργικὰ ἐπιμελητήρια. Οἶκος ἀγρότου καὶ γεωργικοὶ σύλλογοι. Γεωργικοὶ Συνεταιρισμοὶ (Πιστωτικοί, Ἀσφαλιστικοί, Προμηθευτικοὶ ἐπεξεργασίας προϊόντων καὶ καταναλωτικοί). Ὀργανώσεις ἀγροτικῆς πίστεως. Διανομὴ, Κανονισμὸς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας, Μικρὰ καὶ μεγάλη ἰδιοκτησία. Ἄμεσος καλλιέργεια. Μίσθωσις. Ἐνοίκιον. Ἐπίμορτος καλλιέργεια. Ἡμερομίσθιον—Γέρας, Κέρδος (ἀκαθάρστον κέρδος παραγωγῆς ἔξωδι παραγωγῆς, καθαρὸν κέρδος). Κυκλοφορία. Ἀξία, Τιμὴ, Νόμισμα. Στοιχειώδεις γνώσεις περὶ τῆς ὀργανώσεως τοῦ Ἐμπορίου καὶ τῶν μεταφορῶν αὐτοῦ καὶ τῆς σημασίας του διὰ τὴν γεωργίαν. Κατανάλωσις γεωργικῶν προϊόντων τῆς περιφέρειας. Ἀποταμίευσις.

ΦΡΟΛΟΓΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Ἐξαταξίῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν

Μαθήματα	Τάξεις καὶ ὥραι					Σύν.
	Α.	Β.	Γ.	Δ.	Ε.	
1. Ἱστορία Παλ. Διαθήκης	3	—	—	—	—	3
2. Ἱστορία Καινῆς Διαθήκης	—	3	—	—	—	3
3. Παλαιὰ Διαθήκη	—	2	3	3	2	10
4. Καινὴ Διαθήκη	—	—	2	3	3	11
5. Ἑρμηνεῖα Πατέρων	—	—	2	1	3	6
6. Ἑμολογία-Ἁγιολογία	—	—	1	3	—	4
7. Πατρολογία	—	—	—	2	—	2
8. Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία	—	—	2	2	2	6
9. Δογματικὴ	—	—	—	2	2	4
10. Λειτουργικὴ μετὰ Στοιχ. Χριστ. Ἀρχαιολογία	—	—	—	2	—	2
11. Ἀπολογητικὴ	—	—	—	—	2	2
12. Κατηχητικὴ	—	—	—	2	—	2
13. Ἀσχίσεις Κατηχητικῆς	—	—	—	—	2	2
14. Ὀμηρικὴ	—	—	—	2	2	2
15. Ἀσκήσεις Ὀμηρικῆς	—	—	—	—	2	2
16. Τυπικὸν καὶ Ἀσκήσεις Τελετουργικῆς	—	—	—	—	—	2
17. Χριστιανικὴ Ἠθικὴ καὶ Χριστ. Κοινωνιολογία	—	—	—	—	3	3
18. Ποιμαντικὴ καὶ Ἐνοχ. Ὁρθεῖαι	—	—	—	—	4	4
19. Κανονικὸν Ἐκκλ. Δίκαιον	—	—	—	—	2	2
20. Ἐκκλησι. Μουσικὴ	2	2	2	2	2	12
21. Ἀρχαία Ἑλληνικά (Γλώσσα-Κείμε.)	8	9	9	8	4	42
22. Νέα Ἑλληνικά (Ἐκθέσεις-Νεοῦλόγιες συγγραφεῖς)	3	3	3	3	2	14
23. Λατινικὰ	3	3	3	2	—	11
24. Ἐνέα γλώσσαι (Ἀγγλικὰ ἢ Γερμανικὰ ἢ Γαλλικὰ)	3	3	2	2	3	13
25. Ἱστορία	3	3	2	2	—	10
26. Μαθηματικὰ κοσμογραφία	3	3	3	3	—	12
27. Φυσικὴ	3	3	3	2	—	11
28. Γεωγραφία	2	1	1	—	—	4
29. Φιλοσοφικὰ	—	—	2	2	—	6
30. Τεχνικὰ	1	1	1	—	—	3
31. Στοιχ. Ὑγιεινῆς-Πρωτ. Βοήθεια	—	—	—	—	1	1
32. Γεωπονικὰ	2	2	2	2	2	12
33. Γυμναστικὴ	2	2	2	1	1	9
Σύνολον ὥρων	38	38	39	40	38	39

* Ἀρθρον 7.

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ἰπουργὸν ἀνατίθενται τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Βασιλικοῦ Διατάγματος τοῦ ὁποίου ἡ ἰσχύς ἄρξεται διὰ μέν τὴν ἀνωτέραν Ἐκκλησιαστικὴν Σχολὴν Θεσσαλονίκης καὶ τὰς ἑξατάξιους Ἐκκλησιαστικὰς Σχολὰς ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1959—1960 ἀπὸ τοῦ ἡρῆσαντο ἐξατάξιου τὰ ἐν λόγῳ μαθήματα, διὰ δὲ τὰ Ἀνώτερα Ἐκκλησι. Φροντιστήρια ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1960-1961.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 3 Ἰουνίου 1960

ΠΑΥΛΟΣ
Β.

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΙΩΝ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Γ. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ